

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.04

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

**Інститут економіки, управління та інформаційних технологій
Кафедра правознавства**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ проф. Г. В. Лаврик

« ____ » _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни: «Державне (конституційне) право зарубіжних країн»

освітня програма: 081 «Право»

спеціальність: 081 Право

галузь знань: 08 Право

ступінь вищої освіти: молодший бакалавр

ПОЛТАВА – 2020

Укладач:

Дудченко О.С., доцент кафедри правознавства Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», к. ю. н., доцент.

Робоча програма навчальної дисципліни «Державне (конституційне) право зарубіжних країн» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри правознавства
Протокол № 1 від 31 серпня 2020 року

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Право»
спеціальності 081 Право
ступеня бакалавр

_____ С.О. Гладкий
« _____ » _____ 2020 року

ЗМІСТ

Розділ 1.	Загальна характеристика навчальної дисципліни	4
Розділ 2.	Перелік компетентностей та програмні результати навчання з навчальної дисципліни	6
Розділ 3.	Програма навчальної дисципліни	10
Розділ 4.	Тематичний план навчальної дисципліни	28
Розділ 5.	Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	51
Розділ 6.	Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу	57
Розділ 7.	Рекомендовані джерела інформації	58

Розділ 1. Загальна характеристика навчальної дисципліни

Таблиця 1.1. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Державне (конституційне) право зарубіжних країн» для студентів спеціальності 081мб1 «Право» освітнього ступеня бакалавр з права

Характеристика навчальної дисципліни
1. Місце в структурно-логічній схемі підготовки <ul style="list-style-type: none">- навчальні дисципліни, які є базовими для вивчення даної навчальної дисципліни: «Теорія держави і права», «Конституційне право»;- навчальні дисципліни, для яких дана навчальна дисципліна є базовою: «Право Європейського Союзу», «Міжнародне публічне право», «Міжнародний захист прав людини»
2. Кількість кредитів ЄКТС <u>5</u>
3. Кількість модулів: денна – <u>3</u> ; заочна – <u>3</u>
4. Обов'язкова (варіативна) у відповідності до навчального плану <u>обов'язкова</u>
5. Курс: денна – <u>1</u> , заочна – <u>1</u>
6. Семестр: денна – <u>2</u> , заочна – <u>2</u>
7. Кількість годин: денна форма навчання, годин: – загальна кількість: <u>2 семестр – 150 год.</u> <ul style="list-style-type: none">– лекції: <u>34 год.</u>– семінарські заняття: <u>30 год.</u>– самостійна робота: <u>86 год.</u>– вид підсумкового контролю: <u>екзамен</u>
8. Кількість годин: заочна форма навчання, годин: <u>150 год.</u> <ul style="list-style-type: none">– лекції: <u>6 год.</u>– практичні заняття: <u>6 год.</u>– самостійна робота: <u>138 год.</u>– вид підсумкового контролю: <u>екзамен</u>

Таблиця 1.2. Загальна характеристика навчальної дисципліни «Державне (конституційне) право зарубіжних країн» для студентів спеціальності 081мб1 «Право» освітнього ступеня бакалавр з права Білгород-Дністровського локального центру дистанційного навчання, Миколаївського локального центру дистанційного навчання, Херсонського локального центру дистанційного навчання, Черкаського локального центру дистанційного навчання

Характеристика навчальної дисципліни	
1. Місце в структурно-логічній схемі підготовки	<ul style="list-style-type: none"> - навчальні дисципліни, які є базовими для вивчення даної навчальної дисципліни: «Теорія держави і права», «Конституційне право»; - навчальні дисципліни, для яких дана навчальна дисципліна є базовою: «Право Європейського Союзу», «Міжнародне публічне право», «Міжнародний захист прав людини»
2. Кількість кредитів ЄКТС	<u>5</u>
3. Кількість модулів: денна – ; заочна –	<u>3</u>
4. Обов'язкова (варіативна) у відповідності до навчального плану	<u>обов'язкова</u>
5. Курс: денна – , заочна –	<u>1</u>
6. Семестр: денна – , заочна –	<u>2</u>
7. Кількість годин: денна форма навчання, годин: –	<u>–</u>
8. Кількість годин: заочна форма навчання, годин: 1 семестр –	<u>150 год.</u>
– лекції:	<u>6 год</u>
– практичні заняття:	<u>6 год.</u>
– самостійна робота:	<u>138 год</u>
– вид підсумкового контролю:	<u>екзамен</u>

Розділ 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання з навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є вивчення основних теоретичних положень науки зарубіжного державного (конституційного) права, базових інститутів державного (конституційного) права зарубіжних країн, загальнотеоретичних та загальноправових проблем (громадянство, правове положення особи в зарубіжних країнах, форма державного устрою, форма державного правління, політичний режим, політичні партії і партійні системи, виборче право і виборчі системи зарубіжних країн, парламентаризм, інститут глави держави, судова влада, теорія і практика місцевого управління та самоврядування тощо), а також сучасних проблем національного конституційного права окремих країн.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Державне (конституційне) право зарубіжних країн» є:

- ознайомлення студентів з базовими інститутами державного права зарубіжних країн, засвоєння основних особливостей організації діяльності органів державної влади, виявлення закономірностей та особливостей здійснення державної влади та місцевого самоврядування в державах світової спільноти;

- вироблення вміння аналізувати конституції зарубіжних країн, в яких закріплено основні державно-правові інститути; орієнтуватися в системі конституційно-правового законодавства і конституційно-правовій практиці зарубіжних країн; тлумачити конституційно-правові норми зарубіжних країн; використовувати матеріали науки державного права зарубіжних країн у вирішенні професійних завдань.

Таблиця 2. Перелік компетентностей та програмні результати навчання

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
Загальні компетентності		
1.	Здатність до навчання з деяким ступенем автономії (ЗК-3).	Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
2.	Здатність застосовувати знання на практиці у стандартних та окремих нестандартних ситуаціях (ЗК-8).	(ПРН 7). Визначати вагомість та переконливість аргументів в оцінці заздалегідь невідомих умов та обставин (ПРН 1).
3.	Здатність знаходити творчі рішення або відповіді на чітко визначені та абстрактні проблеми на основі ідентифікації та застосування даних (ЗК-10).	Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми. Оцінювати недолки і переваги аргументів (ПРН 4).
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності		
4.	Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її природи (ФК-3);	
5.	Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, їх закріплення у законодавстві України (ФК-4);	
6.	Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайм	Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права (ПРН 13).
енше з таких галузей права, як конституційне право, адміністративне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право (ФК-5).		
7.	Здатність до застосування норм матеріального і процесуального права при моделюванні правових ситуа-	Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
8.	цій, окремих процедур (ФК-6). Здатність кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти, реалізовувати норми права у конкретних сферах професійної діяльності та самостійно розробляти юридичні документи (ФК-7).	ситуаціях (ПРН 15). Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки (ПРН 14).
9.	Здатність вільно володіти юридичною термінологією, та основами юридичної техніки (ФК-8).	Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю (ПРН 5).
10.	Здатність юридично правильно кваліфікувати факти та обставини (ФК-9).	Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання (ПРН 2).
11.	Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції, здійснювати публічні виступи, брати участь в дискусіях з правових питань (ФК-10).	Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (ПРН 16).
12.	Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації (ФК-11).	
13.	Здатність до аналізу актів законодавства та судової практики, практики діяльності інститутів публічної	Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
	влади (ФК-14).	рекомендацій (ПРН 8).

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни затверджена Вченою радою Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», протокол від « » 2020 року №

Програмний зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Державне (конституційне) право як галузь права, науки і навчальної дисципліни в зарубіжних країнах. Конституційно-правовий статус особи в зарубіжних країнах

Тема 1. Поняття, предмет, система та джерела державного (конституційного) права зарубіжних країн

Поняття державного (конституційного) права зарубіжних країн як галузі права, науки і навчальної дисципліни. Особливості розмежування понять «конституційне право зарубіжних країн» та «державне право зарубіжних країн». Витоки державного (конституційного) права зарубіжних країн. Особливості сучасного етапу генезису державного (конституційного) права зарубіжних країн. Предмет державного (конституційного) права зарубіжних країн. Конституційно-правові відносини: суб'єкти, об'єкти та зміст. Підстави виникнення, змін і припинення конституційно-правових відносин, їх види. Поняття методу державного (конституційного) права зарубіжних країн. Принципи державного (конституційного) права зарубіжних країн. державного права зарубіжних країн. державного права зарубіжних країн. Конституційно-правові норми: поняття та класифікація. Конституційно-правове регулювання: поняття, способи і форми.

Поняття джерела державного (конституційного) права зарубіжних країн та його значення.

Тема 2. Конституції зарубіжних країн

Поняття, зміст та функції конституції. Історичний розвиток терміну «конституція». Конституції – акти імператорів в добу принципату. Застосування терміну «конституція» в період Середньовіччя. Вплив Великої Французької революції на поширення конституцій у Європі. Юридичні властивості конституції. Роль конституції в

зарубіжних країнах. Правова охорона конституції. Тлумачення конституції.

Класифікація конституцій. Структура конституції: преамбула, основна частина, прикінцеві положення, перехідні положення. Підготовка, прийняття, зміна і скасування конституцій. Конституція і мусульманське право.

Поняття та суть інституту конституційного контролю (нагляду). Об'єкти конституційного контролю. Види конституційного контролю. Моделі конституційного контролю в зарубіжних державах. Органи конституційного контролю, їх повноваження.

Тема 3. Конституційно-правовий статус особи в зарубіжних країнах

Поняття конституційно-правового правового статусу людини і громадянина в зарубіжних країнах. Поняття прав і свобод людини і громадянина. Основні етапи становлення прав і свобод громадян у зарубіжних країнах. Класифікація прав і свобод людини і громадянина. Природні права і свободи: право на життя, право на приватну власність. Економічні, соціальні та культурні права особи в зарубіжних країнах. Конституційні обов'язки громадянина.

Поняття, види та правове закріплення конституційних гарантій прав і свобод. Судовий захист прав і свобод. Інститут уповноваженого з прав людини (омбудсмена).

Громадянство (підданство), порядок його набуття і втрати. Способи набуття громадянства. Філіація як спосіб набуття громадянства у зв'язку з народженням. Натуралізація як спосіб набуття громадянства за проханням заінтересованої особи. Трансферт як спосіб автоматичної зміни громадянства. Оптація як спосіб зміни громадянства шляхом його вибору. Способи втрати громадянства. Вихід з громадянства за власним бажанням (експатріація). Денатуралізація та денаціоналізація як способи примусового позбавлення громадянства.

Подвійне громадянство. Особи без громадянства. Правовий статус іноземних громадян у зарубіжних країнах. Національний режим. Режим найбільшого сприяння. Спеціальний режим.

Правове становище іноземних громадян, осіб без громадянства та біженців. Конституційно-правове регулювання статусу національних меншин і корінних народів у зарубіжних державах.

Особливості статусу корінних народів у Сполучених Штатах Америки, Канаді, Новій Зеландії, скандинавських країнах.

Модуль 2

Форми держави, вищі органи державної влади, місцеве управління та самоврядування в зарубіжних країнах

Тема 4. Держава як категорія державного (конституційного) права зарубіжних країн

Поняття, сутність та ознаки держави. Державні символи і державна мова в зарубіжних країнах.

Форми правління: поняття, види, особливості. Монархія: поняття і сутність. Основні ознаки монархії. Роль монархії в розвинутих країнах. Абсолютна монархія, її ознаки. Дуалістична монархія, її ознаки. Загальні риси й особливості дуалістичних монархій у різних країнах. Парламентарна монархія, її ознаки. Загальні риси й особливості монархії у Об'єднаному королівстві Великої Британії та Північної Ірландії та Японської держави.

Республіка: поняття і сутність. Ознаки республіканської форми правління. Президентська республіка, її ознаки. Загальні риси й особливості президентських республік (Сполучені Штати Америки, Мексиканські Сполучені Штати). Парламентарна республіка, її ознаки. Загальні риси й особливості парламентарних республік (Італійська республіка, Федеративна республіка Німеччина, Республіка Індія).

Змішані форми правління (Французька республіка по Конституції 1958 р.). Виборна монархія.

Державний устрій, національне і расове питання. Унітарні держави. Правове положення адміністративно-територіальних одиниць. Централізовані держави (Французька республіка). Форми контролю центральної влади над органами місцевого самоврядування. Відносно децентралізовані унітарні держави (Об'єднане королівство Великої Британії та Північної Ірландії).

Федерація: поняття, ознаки, основні риси. Правове положення суб'єкта федерації (штату, землі, провінції, кантону). Основні системи розподілу компетенції між союзом і суб'єктами федерації. Виняткова компетенція союзу і суб'єктів федерації (Канада). Виняткова компетенція союзу, сфера конкуруючої компетенції союзу і суб'єктів федерації (Федеративна республіка Німеччина, Австрійська республіка, Пакистан). Виняткова компетенція союзу, виняткова

компетенція суб'єктів федерації і сфера конкуруючої компетенції союзу і суб'єктів федерації (Республіка Індія, Малайзія). Юридичний і фактичний розподіл компетенції між союзом і суб'єктами федерації.

Поняття політичного режиму. Демократичні політичні режими: поняття й ознаки. Основні теорії демократії. Недемократичні (авторитарні) політичні режими: поняття й ознаки. Різні форми і методи обмеження демократії. Види недемократичних (авторитарних) режимів. Тоталітарні режими: поняття й ознаки. Види тоталітарних режимів. Фашизм. Характерні риси й ознаки фашистського режиму. Неофашизм. Вплив змін у політичному режимі на форму держави.

Тема 5. Конституційно-правовий статус політичних партій та інших громадських об'єднань

Поняття, сутність та функції політичних партій в зарубіжних країнах. Історичний розвиток політичних партій. Класифікація політичних партій. Організаційна будова політичних партій. Інституціоналізація політичних партій. Фінансування політичних партій. Вищий та центральні керівні органи політичної партії. Місцеві партійні органи в зарубіжних країнах.

Партійні системи зарубіжних країн: поняття та види. Багатопартійні системи зарубіжних країн. Двопартійні системи зарубіжних країн. Однопартійні системи зарубіжних країн.

Конституційні засади та межі правового регулювання громадських об'єднань в зарубіжних країнах.

Конституційно-правовий статус релігійних громад і церкви в зарубіжних державах.

Тема 6. Конституційні форми безпосередньої демократії

Демократія: поняття та види. Виборче право. Джерела виборчого права. Принципи виборчого права. Активне і пасивне виборче право.

Поняття і соціальні функції виборів. Види виборів. Абсентеїзм. Відповідальність за неучасть у виборах.

Види виборчих цензів: віковий ценз; ценз осілості; ценз грамотності й освітній ценз; ценз статі. Інші обмеження виборчого права.

Вибори. Види виборів. Прямі і непрямі вибори.

Організація і порядок проведення виборів. Виборчі округи. Порушення принципу рівного представництва. Центральні і місцеві органи по проведенню виборів, порядок їхнього формування,

компетенція і роль. Реєстрація виборців і складання списків. Порядок висування кандидатів. Праймеріз. Виборча застава. Голосування. Вільне й обов'язкове голосування. Порушення таємниці голосування. Виборчий бюлетень, машини для голосування.

Виборчі системи: поняття і види. Мажоритарні виборчі системи відносної більшості (Сполучені Штати Америки, Об'єднане королівство Великої Британії та Ірландії, Республіка Індія). Мажоритарна виборча система абсолютної більшості (Французька республіка). Мажоритарна виборча система кваліфікованої більшості (Італійська республіка). Сполучення видів мажоритарних систем (Французька республіка).

Пропорційні виборчі системи. Методи визначення виборчого метра (квоти). Розподіл мандатів всередині списку (система вільних списків, система зв'язаних списків).

Різні види обмеження принципу пропорціоналізму. Практика застосування пропорційних виборчих систем (Італійська республіка, Фінляндська республіка, скандинавські країни, деякі країни Латинської Америки).

Змішані виборчі системи: паралельне використання різних систем (Федеративна республіка Німеччина, Італійська республіка); використання елементів різних виборчих систем при домінуванні однієї з них (Грецька республіка).

Оцінка різних видів виборчих систем. Практика проведення виборів. Фінансування виборів. Зловживання на виборах.

Виборчий процес в зарубіжних країнах: поняття, стадії. «Первинні вибори» (primaries) у Сполучених Штатах Америки.

Референдум, його види. Практика застосування референдумів (Французька республіка, Швейцарська Конфедерація, Італійська республіка, Об'єднане королівство Великої Британії та Північної Ірландії).

Тема 7. Глава держави в зарубіжних країнах

Поняття і юридична природа інституту глави держави в зарубіжних країнах. Еволюція інституту глави держави в зарубіжних країнах. Місце глави держави в системі поділу влади. Моделі інституту глави держави в зарубіжних країнах.

Повноваження глави держави в зарубіжних країнах та їх види. Право «вето» глави держави в зарубіжних країнах.

Монарх: особливості конституційно-правового статусу. Порядок престолоспадкування. Системи престолоспадкування: салічна, кастильська, австрійська, скандинавська, мусульманська і племінна системи. Інститут регентства. Недоторканність монарха.

Президент: особливості конституційно-правового статусу. Порядок обрання президента в зарубіжних країнах. Виборчі цензи для кандидатів у президенти. Термін повноважень президента. Інститут віце-президента. Припинення повноважень президента.

Конституційно-правовий статус допоміжних органів та установ при главі держави в зарубіжних країнах. Апарат глави держави в зарубіжних країнах.

Відповідальність глави держави в зарубіжних країнах. Інститут контрасигнатури. Інститут імпичменту: поняття, форми здійснення.

Тема 8. Парламент в зарубіжних країнах

Поняття та походження парламенту в зарубіжних країнах. Місце і роль парламенту серед вищих органів держави в зарубіжних країнах. Парламент і парламентаризм в зарубіжних країнах.

Конституційно-правове регулювання структури парламентів у зарубіжних країнах. Монокамерні та бікамерні парламенти в зарубіжних країнах. Палати парламенту: поняття та порядок їх формування. Верхня і нижня палати парламенту в зарубіжних країнах. Комітети (комісії) парламентів і палат в зарубіжних країнах. Парламентські фракції в зарубіжних країнах. Лобістські групи в зарубіжних країнах.

Правовий статус депутата парламенту в зарубіжних країнах. Депутатський імунітет. Депутатський індемнітет. Припинення депутатських повноважень.

Компетенція парламентів, способи її закріплення. Парламенти з абсолютно не обмеженою компетенцією (Об'єднане королівство Великої Британії та Північної Ірландії, Нова Зеландія); парламенти з абсолютно обмеженою компетенцією (Сполучені Штати Америки, Французька республіка), парламенти з відносно обмеженою компетенцією (Республіка Індія, Малайзія, Федеративна республіка Німеччина).

Порядок діяльності парламентів, звичайні і надзвичайні сесії.

Колегіальні органи палат: бюро, президії. Партійні фракції і їх роль у законодавчій діяльності. Регламент палат (Сполучені Штати Америки, Об'єднане королівство Великої Британії та Північної

Ірландії, Федеративна республіка Німеччина, Французька республіка, Італійська республіка, Республіка Індія).

Посадові особи палат і їхнє правове становище. Конгрес Сполучених Штатів Америки: спікер, віце-президент, тимчасовий голова Сенату, партійні лідери палат. Парламент Сполучених Штатів Америки: спікер, лорд-канцлер, партійні «багоги».

Комітети парламентів. Види комітетів і порядок їх формування. Класифікація законодавчих комітетів у залежності від їхнього правового положення, спеціалізації і термінів повноважень (американська, англійська й індійська системи). Особливості правового положення законодавчих комітетів італійського Парламенту.

Нормативні акти, прийняті парламентами. Приватні і публічні біллі в парламентській практиці Сполучених Штатів Америки, Об'єднане королівство Великої Британії та Північної Ірландії й Республіки Індія. Фінансові закони. Інші акти, прийняті парламентами (резолюції і їхні види, постанови, звернення та ін.).

Законодавча процедура в парламентах. Основні стадії законодавчої процедури: внесення законопроекту і коло суб'єктів законодавчої ініціативи; обговорення законопроекту і регламентація дебатів; порядок внесення поправок, змін і доповнень до законопроекту: прийняття законопроекту і види голосування, розгляд законопроекту в іншій палаті і система подолання колізій між палатами в законодавчому процесі; затвердження законопроектів і вступ їх у силу.

Контроль парламенту за діяльністю уряду в парламентарних країнах: вотум довіри і недовіри (парламенти Об'єданого королівства Великої Британії та Північної Ірландії, Французької республіки, Італійська республіка, Республіка Індія, Японської держави); конструктивний вотум недовіри в парламентській практиці Федеративної республіки Німеччина; резолюція осудження, інтерпеляція; парламентські запитання уряду; розслідувальні комітети; омбудсмани. Формальний характер парламентського контролю за діяльністю уряду.

Діяльність парламентів в економічній сфері: прийняття бюджету, контроль за його виконанням; участь парламенту в економічному плануванні; контроль за державним сектором економіки.

Зовнішньополітичні повноваження парламентів. Судові повноваження парламентів. Парламенти країн, що розвиваються. Парламент і парламентаризм. Сучасні теорії парламентаризму.

Відповідальність парламентів і депутатів у зарубіжних країнах.

Тема 9. Уряд у зарубіжних країнах

Місце уряду в системі вищих органів держави. Класифікація урядів зарубіжних країн. Види урядів залежно від їхнього партійного складу.

Порядок формування і структура урядів у зарубіжних країнах та їх залежність від форми правління. Парламентський і позапарламентський спосіб формування уряду в зарубіжних країнах. Загальні і специфічні риси порядку формування уряду в парламентарній монархії (Сполучене королівство Великої Британії та Північної Ірландії, Японська держава), в дуалістичній монархії, в парламентарній республіці (Італійська республіка, Федеративна республіка Німеччина, Республіка Індія), в президентській республіці (Сполучені Штати Америки), в змішаній республіці (Французька республіка).

Склад і структура уряду. Глава уряду, порядок його призначення, правове положення і роль. Загальні і специфічні риси правового положення глави уряду в парламентарних монархіях (Об'єднане королівство Великої Британії та Північної Ірландії, Японська республіка), в дуалістичних монархіях, в парламентарних республіках (Італійська республіка, Федеративна республіка Німеччина, Республіка Індія), в президентській республіці (Сполучені Штати Америки). Консультативні органи при центральних відомствах. Роль підприємницьких організацій у прийнятті рішень урядовими органами.

Порядок діяльності уряду в зарубіжних країнах. Компетенція уряду в зарубіжних країнах.

Повноваження уряду в області державного управління. Порядок діяльності уряду. Процедура прийняття рішень. Роль урядових комітетів й інших допоміжних органів (виконавчий апарат при Президенті Сполучених Штатів Америки, комітети Кабінету Об'єданого королівства Великої Британії та Північної Ірландії). Керівництво державним апаратом, здійснюване урядом.

Повноваження уряду в області законодавства. Взаємини уряду і парламенту в парламентарних монархіях (Об'єднане королівство Великої Британії та Північної Ірландії, Японська держава), в дуалістичних монархіях, в парламентарних республіках (Італійська держава, Федеративна республіка Німеччина, Республіка Індія), в президентських республіках (Сполучені Штати Америки).

Регламентарна влада уряду (Французька республіка, Італійська республіка). Співвідношення регламенту і закону. Особливий характер взаємин уряду і парламенту у Французькій республіці.

Делеговане законодавство: його сутність, види, способи контролю за ним. Методи і форми впливу уряду на законодавчу діяльність парламенту.

Повноваження уряду в сфері зовнішньої політики. Керівництво збройними силами і дипломатичним апаратом.

Надзвичайні повноваження уряду, їхнє використання в сучасних умовах.

Підстави і порядок припинення повноважень уряду.

Відповідальність уряду та його членів у зарубіжних країнах.

Тема 10. Судова влада в зарубіжних країнах

Поняття судової влади та її місце в механізмі поділу влади. Конституційні принципи правосуддя в зарубіжних країнах. Поняття судової системи. Моделі судових систем: англосаксонська модель, романо-германська модель, соціалістична модель, мусульманська модель. Особливості організації судових систем у державах з унітарною і федеративною формами державного устрою. Системи судів загальної юрисдикції. Спеціалізовані системи судів.

Структура судової влади. Суддівський корпус. Правосуддя. Специфічні органи з судовими повноваженнями. Суд присяжних: поняття та походження.

Види судових органів. Органи досудового слідства. Суди загальної юрисдикції. Спеціалізовані суди. Інстанційність судових органів.

Правовий статус суддів. Суддівський імунітет.

Тема 11. Місцеве управління та самоврядування в зарубіжних країнах

Конституційні засади організації місцевого управління та самоврядування в зарубіжних країнах. Поняття місцевого самоврядування в зарубіжних країнах. Поняття та сутність муніципального управління. Функції місцевих органів у зарубіжних країнах.

Основні системи (моделі) місцевого самоврядування: англосаксонська модель, романо-германська модель, іберійська модель, радянська модель. Проблеми й основні напрямки реформування системи місцевої влади в зарубіжних країнах на сучасному етапі.

Порядок організації та структура місцевих органів в зарубіжних країнах. Порядок формування та повноваження представницьких органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах. Виконавчі органи місцевого самоврядування зарубіжних країн: порядок їх формування, організація, повноваження. Глава муніципального утворення в зарубіжних країнах.

Повноваження органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах.

Правове регулювання відповідальності органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах.

Модуль 3

Державне (конституційне) право європейських країн, країн Азії та Америки

Тема 12. Державне (конституційне) право Об'єднаного королівства Великої Британії і Північної Ірландії

Загальна характеристика британської конституції, її основні риси і особливості. Джерела британської конституції. Автономія Шотландії, Уельсу і Північної Ірландії.

Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Об'єднаному королівстві Великої Британії і Північної Ірландії. Права та свободи людини і громадянина в Об'єднаному королівстві Великої Британії і Північної Ірландії.

Монарх як глава держави в Об'єднаному королівстві Великої Британії і Північної Ірландії. Королівська прерогатива. Таємна рада при монархові (Her Majesty's Most Honourable Privy Council) в Об'єднаному королівстві Великої Британії і Північної Ірландії: поняття, історія, склад та повноваження.

Вищі державні органи Об'єднаного королівства Великої Британії і Північної Ірландії. Особливості принципу поділу влади в Об'єднаному королівстві Великої Британії і Північної Ірландії.

Парламент Об'єднаного королівства Великої Британії і Північної Ірландії: поняття, історія та структура. Порядок формування та склад Палати громад (The Honourable the Commons of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland in Parliament assembled). Порядок формування та склад Палати лордів (the Right Honourable the Lords Spiritual and Temporal of the United Kingdom of Great Britain and

Northern Ireland in Parliament assembled). Лоббі. Конституційно-правовий статус члена парламенту, посадових осіб палат парламенту.

Виконавча влада в Об'єднаному королівстві Великої Британії і Північної Ірландії. Уряд (Her Majesty's Government) і кабінет (Cabinet of the United Kingdom) в Об'єднаному королівстві Великої Британії і Північної Ірландії. Структура кабінету та його функції в Об'єднаному королівстві Великої Британії і Північної Ірландії. Тіньовий кабінет міністрів (Official Opposition Shadow Cabinet).

Судова система Об'єданого королівства Великої Британії і Північної Ірландії.

Палата лордів, Судовий комітет Таємної ради (Judicial Committee of the Privy Council) як вищі суди в Об'єднаному королівстві Великої Британії і Північної Ірландії. Апеляційний суд. Високий суд. Суд корони, суди магістратів і суди графств. Особливості судової системи Північної Ірландії і Шотландії.

Місцеве самоврядування в Об'єднаному королівстві Великої Британії і Північної Ірландії. Системи місцевих органів у графствах, містах-графствах, парафіях та інших адміністративно-територіальних одиницях в Об'єднаному королівстві Великої Британії і Північної Ірландії.

Тема 13. Державне (конституційне) право Французької республіки

Загальна характеристика конституції Французької республіки, її характерні риси й особливості. Конституція і конституційний розвиток Французької республіки. Джерела конституційного права Французької республіки. Перегляд конституції Французької республіки. Суб'єкти ініціативи перегляду Конституції Французької республіки.

Конституційно-правовий статус людини та громадянина Французької республіки. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина Французької республіки. Основні положення Декларації прав людини й громадянина 1789 р.

Вищі державні органи Французької республіки.

Президент Французької республіки: порядок обрання та компетенція.

Особливості виконавчої влади у Французькій республіці. Уряд Французької республіки: його склад і порядок формування.

Конституційно-правовий статус Ради Міністрів Французької республіки.

Парламент Французької республіки: поняття, структура. Порядок формування та склад Національних зборів і Сенату. Законодавчий процес у палатах парламенту Французької республіки. Компетенція парламенту Французької республіки.

Конституційно-правовий статус Прем'єр-Міністра Французької республіки.

Конституційні засади судової влади Французької республіки. Політико-правовий статус Державної Ради. Політико-правовий статус Конституційної Ради. Вища Рада магістратури Французької республіки. Статус суддів. Висока палата правосуддя. Суд Французької республіки. Економічна і соціальна Рада Французької республіки.

Місьцеве управління й самоуправління Французької республіки. Адміністративно-територіальний поділ Французької республіки. Заморські території Французької республіки. Системи місцевих органів управління й самоуправління в регіонах, департаментах, округах, кантонах, комунах Французької республіки.

Тема 14. Державне (конституційне) право Федеративної Республіки Німеччина (ФРН)

Конституційно-правова природа Основного закону ФРН від 23 травня 1949 р. Договір між ФРН та НДР про відновлення єдності Німеччини від 31 серпня 1990 р. Порядок внесення змін до Основного закону ФРН.

Конституційно-правовий статус людини та громадянина у ФРН. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина у ФРН. Особливості громадянства у ФРН. Правовий статус німців.

Вищі федеральні державні органи ФРН. Парламент ФРН: поняття, історія, структура, повноваження. Бундестаг: порядок формування, внутрішня організація. Особливості формування, склад й повноваження бундесрату. Федеральний президент: порядок його обрання, повноваження.

Федеральний уряд ФРН, його склад. Порядок формування уряду ФРН. Повноваження уряду ФРН. Конституційно-правовий статус Федерального канцлера.

Конституційно-правова характеристика судової системи ФРН. Федеральний Конституційний Суд ФРН.

Адміністративно-територіальний поділ ФРН. Німецький федералізм. Вищі органи влади в землях ФРН: ландтаги земель, уряди земель. Землі ФРН. Конституційні засади розподілу компетенції між Федерацією та землями у ФРН. Місцеве самоврядування ФРН. Системи місцевого управління в містах, округах, повітах та общинах ФРН.

Тема 15. Державне (конституційне) право Швейцарської Конфедерації

Загальна характеристика конституційного ладу Швейцарської Конфедерації. Конституція Швейцарської Конфедерації 1999 р. Історичний розвиток конституціоналізму Швейцарської Конфедерації. Конституції кантонів у Швейцарській Конфедерації.

Конституційно-правовий статус людини та громадянина Швейцарської Конфедерації. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина Швейцарської Конфедерації.

Законодавча влада у Швейцарської Конфедерації. Федеральні збори Швейцарської Конфедерації.

Виконавча влада у Швейцарської Конфедерації. Федеральна Рада Швейцарської Конфедерації. Федеральний канцлер Швейцарської Конфедерації.

Судова влада Швейцарської Конфедерації. Федеральний Верховний суд – найвищий федеральний судовий орган Швейцарської Конфедерації.

Адміністративно-територіальний устрій Швейцарської Конфедерації. Статус столиці Берну та міста Лозанна. Взаємовідносини між конфедерацією та кантонами, напівкантонами.

Місцеве самоврядування Швейцарської Конфедерації. Округи та громади Швейцарської Конфедерації. Місцевий омбудсмен Цюріха.

Тема 16. Державне (конституційне) право Італійської республіки

Загальна характеристика Конституції Італійської республіки 1947 р. Взаємовідносини Італійської республіки і Ватикану.

Конституційно-правовий статус людини та громадянина Італійської республіки. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина в Італійській республіці.

Конституційні засади організації системи вищих органів державної влади Італійської республіки. Парламент Італійської республіки: поняття та структура. Палата депутатів і Сенат Італійської рес-

публіки: порядок формування, склад, функції, повноваження. Статус депутатів Парламенту. Порядок роботи Парламенту та його палат. Законодавчий процес.

Президент Італійської республіки: порядок обрання, функції, повноваження, відповідальність.

Конституційно-правовий статус уряду Італійської республіки. Порядок формування та склад Ради міністрів. Голова Ради міністрів.

Конституційні засади судової влади Італійської республіки. Конституційний суд Італійської республіки.

Політико-територіальний устрій Італійської республіки. Поняття і зміст адміністративної децентралізації Італійської республіки. Області, провінції та комуни Італійської республіки. Органи місцевого самоврядування Італійської республіки.

Тема 17. Державне (конституційне) право Королівства Іспанія

Конституція Королівства Іспанія від 29 грудня 1978 р.: політико-правова природа.

Конституційно-правовий статус людини та громадянина в Королівстві Іспанія. Королівства Іспанія. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина в

Особливості організації системи вищої державної влади в Королівстві Іспанія. Конституційно-правовий статус Корони в Королівстві Іспанія. Його Величність Король Королівства Іспанія. Інститут регентства в Королівстві Іспанія.

Парламент Королівства Іспанія: вид, структура, порядок формування. Повноваження Конгресу депутатів та Сенату. Конституційно-правовий статус члена парламенту, посадових осіб палат парламенту в Королівстві Іспанія.

Конституційно-правовий статус уряду в Королівстві Іспанія: порядок утворення, компетенція, відповідальність. Правовий статус глави уряду в Королівстві Іспанія.

Конституційні засади судової системи Королівства Іспанія. Органи судової влади в Королівстві Іспанія. Конституційний суд Королівства Іспанія.

Політико-територіальний устрій Королівства Іспанія. «Великі фортеці суверенітету». Організація влади в областях із спеціальним статусом в Королівстві Іспанія.

Місцеве самоврядування та місцева адміністрація в Королівстві Іспанія. Правовий статус автономій в Королівстві Іспанія. Конституційно-правовий статус Автономної області Каталонія.

Тема 18. Державне (конституційне) право Російської Федерації

Основи конституційного ладу Російської Федерації. Характерні риси Конституції Російської Федерації 1993 р. Конституційно-правовий статус особи.

Федеративний устрій держави. Конституційно-правове становище суб'єктів федерації. Розмежування повноважень між органами державної влади та суб'єктами федерації. Конституційно-правовий статус республіки у складі Російської Федерації. Правове положення країв, областей, міст федерального значення, автономних областей та автономних округів. Основи конституційного ладу та правовий статус людини і громадянина.

Партійна система і політичні партії. Виборче право і виборча система.

Вищі органи державної влади Російської Федерації.

Президент РФ. Порядок обрання Президента. Повноваження Президента. Порядок усунення Президента РФ з його поста за Конституцією РФ.

Федеральні збори Російської Федерації. Рада федерацій та Державна дума. Порядок висунення народних депутатів, голосування та визначення результатів виробів. Компетенція Федеральних зборів і порядок їх діяльності.

Уряд Російської Федерації. Порядок обрання та повноваження Голови Уряду, його заступників та федеральних міністрів. Припинення повноважень Урядом РФ.

Судова система. Конституційний Суд Російської Федерації: його структура та повноваження за Конституцією РФ. Місцеве самоврядування. Система органів місцевого самоуправління.

Тема 19. Державне (конституційне) право Китайської Народної Республіки (КНР)

Загальна характеристика та історичний розвиток Конституції КНР.

Конституційно-правовий статус людини та громадянина в КНР. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина КНР.

Законодавча влада в КНР. Всекитайські збори народних представників. Постійний комітет Всекитайських зборів народних представників.

Виконавча влада в КНР. Державна рада КНР. Китайська народна політична узгоджувальна рада.

Конституційно-правовий статус глави КНР.

Правоохоронна, судова системи та інші органи влади КНР. Поняття та види народних судів в КНР. Верховний народний суд. Прокуратура КНР. Центральна військова рада КНР.

Адміністративно-територіальний поділ КНР. Конституційно-правовий статус спеціальних адміністративних районів Гонконг, Макао та Тайвань. Автономні райони в КНР. Муніципальні утворення в КНР. Міста центрального підпорядкування в КНР.

Місцеве самоврядування в КНР. Місцеві збори народних представників, постійні комітети та народні уряди в КНР.

Тема 20. Державне (конституційне) право Японської Держави

Загальна характеристика конституції Японської Держави. Порядок внесення змін до Конституції Японської Держави.

Конституційно-правовий статус людини та громадянина в Японській Державі. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина Японської Держави.

Вищі державні органи Японської Держави. Імператор Японської Держави. Порядок престолонаслідування в Японській Державі. Конституційний статус імператора і його функції Японської Держави.

Парламент Японської Держави: структура та порядок формування Палати представників і Палати радників. Внутрішня організація палат парламенту Японської Держави.

Кабінет міністрів Японської Держави. Порядок формування кабінету Японської Держави, його структура. Функції кабінету Японської Держави.

Верховний суд Японської Держави, порядок його формування. Особливості здійснення конституційного контролю в Японській Державі.

Адміністративно-територіальний поділ Японської Держави. Принцип місцевої автономії в Японській Державі. Органи місцевого самоврядування префектур, міст, селищ та сільських громад в Японській Державі.

Тема 21. Державне (конституційне) право Республіки Індія

Політична система Республіки Індія. Партійна система, загальнонаціональні і регіональні партії Республіки Індія.

Конституція 1950 року Республіки Індія. Поправки до Конституції Республіки Індія.

Правовий статус громадянина Республіки Індія, його особливості і гарантії.

Виборче право і виборча система Республіки Індія.

Парламент Республіки Індія: поняття, структура та повноваження. Внутрішня організація і взаємостосунки палат. Законодавчий процес в Республіці Індія.

Президент, порядок його обрання та заміщення, юридичні і фактичні повноваження, політична роль, відповідальність.

Уряд Республіки Індія. Рада міністрів і кабінет, його юридична і фактична компетенція, відповідальність. Роль Прем'єр-міністра. Державний апарат Республіки Індія.

Індійський федералізм, його особливості. Правове положення штатів і їх взаємовідношення з Співдружністю. Статус союзних територій. Президентське правління. Політико-адміністративний устрій штатів і союзних територій.

Тема 22. Державне (конституційне) право Сполучених Штатів Америки (США)

Загальна характеристика Конституції США. Конституція США у системі джерел конституційного права США. Структура та особливості Конституції США. Поправки до конституції США: поняття та порядок внесення.

Конституційно-правовий статус людини і громадянина в США. Американський Білль про права (Bill of Rights).

Вищі федеральні державні органи США. Конгрес США (United States Congress): поняття, історія, структура та компетенція. Правове становище членів Конгресу США. Сенат (the United States Senate): поняття, склад та компетенція. Палата представників (The United States House of Representatives): поняття, склад та компетенція. Регламенти палат Конгресу США. Правові акти Конгресу США. Законодавчий процес у палатах Конгресу США.

Президент США та його місце в конституційному механізмі. Адміністрація, кабінет, департаменти, виконавчий апарат, виконавчі агентства президента США.

Судова влада США: поняття, конституційні основи її організації. Федеральні суди, спеціальні федеральні суди США. Верховний суд США.

Місцеве самоврядування в США. Адміністративно-територіальний поділ штатів США. Конституційно-правовий статус штату в США. Вищі органи влади штату в США. Статус федерального округу Колумбія, Пуерто-Рико, Гуаму, Віргінських островів, Східного Самоа.

Тема 23. Державне (конституційне) право Канади

Суспільно-політичний та адміністративно-територіальний устрій Канади. Особливості формування та побудови Конституції Канади. Характеристика нормативно-правових актів, що складають основу писаної Конституції Канади. Конституційний акт 1982 р.

Основи правового статусу особи. Хартія прав і свобод. Право на в'їзд до держави. Особливості врегулювання мовних питань на державному рівні. Федеративні та провінційні закони щодо захисту прав людини.

Вищі органи державної влади. Королева Великої Британії в особі генерал-губернатора та парламент як законодавча влада країни. Особливості статусу генерал-губернатора. Королівська Таємна Рада Канади. Двопалатний парламент: Палата громад та Сенат. Палата громад як законодавчий орган держави. Сенат як представницький орган виборців у законодавчій владі. Роль політичних партій у роботі палат парламенту та політичній системі держави. Повноваження та порядок формування Кабінету міністрів Канади. Призначення та повноваження прем'єр-міністра, міністрів міністерств та міністрів без портфелів. Судова система Канади. Повноваження верховного суду та судів графств.

Федералізм Канади. Правове положення провінцій. Законодавчі збори провінцій та їх взаємовідносини з національним парламентом. Місцеве самоврядування і управління. Порядок формування та повноваження муніципальних урядів територіальних громад Канади.

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4.1. Тематичний план навчальної дисципліни для студентів денної форми навчання спеціальності 081мб1 «Право» з розподілом навчального часу за видами занять

№ з/п	Назва модулю, теми	Кількість годин за видами занять				
		Разом	аудиторні			Поза-аудиторні
			лекції	семінарські	практичні	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1. Державне (конституційне) право як галузь права, науки і навчальної дисципліни в зарубіжних країнах. Конституційно-правовий статус особи в зарубіжних країнах						
1.	Поняття, предмет, система та джерела державного (конституційного) права зарубіжних країн	11	2	-	-	7
2.	Конституції зарубіжних країн	9	2	2	-	7
3.	Конституційно-правовий статус особи в зарубіжних країнах	10	2	2	-	6
	Загалом	30	6	4	-	20
Модуль 2. Форми держави, вищі органи державної влади, місцеве управління та самоврядування в зарубіжних країнах						
4.	Держава як категорія державного (конституційного) права зарубіжних країн	8	2	2	-	4
5.	Конституційно-правовий статус політичних партій та інших громадських об'єднань	6	-	-	-	6
6.	Конституційні форми безпосередньої демократії	7	2	-	-	5
7.	Глава держави в зарубіжних країнах	8	2	2	-	4
8.	Парламент в зарубіжних країнах	8	2	2	-	4
9.	Уряд у зарубіжних країнах	8	2	2	-	4
10.	Судова влада в зарубіжних країнах	8	2	2	-	4

	нах					
11.	Місьцеве управління та самоврядування в зарубіжних країнах	7	2	2	–	3
	Загалом	60	14	12	–	34
Модуль 3. Державне (конституційне) право європейських країн, країн Азії та Америки						
12.	Державне (конституційне) право Об'єднаного королівства Великої Британії і Північної Ірландії	5	2	2	–	1
13.	Державне (конституційне) право Французької республіки	6	2	2	–	2
14.	Державне (конституційне) право Федеративної Республіки Німеччина (ФРН)	6	2	2	–	2
15.	Державне (конституційне) право Швейцарської Конфедерації	4	-	–	–	4
16.	Державне (конституційне) право Італійської республіки	4	-	-	–	4
17.	Державне (конституційне) право Королівства Іспанія	5	2	-	–	3
18.	Державне (конституційне) право Російської Федерації	5	2	2	–	1
19.	Державне (конституційне) право Китайської Народної Республіки (КНР)	6	2	2	–	2
20.	Державне (конституційне) право Японської Держави	5	-	2	–	3
21.	Державне (конституційне) право Республіки Індія	4	–	-	–	4
22.	Державне (конституційне) право Сполучених Штатів Америки (США)	6	2	2	-	2
23.	Державне (конституційне) право Канади	4	-	-	-	4
	Загалом	60	14	14	-	32
	Разом із курсу:	150	34	30	–	86

Таблиця 4.2. Тематичний план навчальної дисципліни для студентів заочної форми навчання спеціальності 081мб1 «Право», студентів Білгород-Дністровського локального центру дистанційного навчання, Миколаївського локального центру дистанційного навчання, Херсонського локального центру дистанційного навчання, Черкаського локального центру дистанційного навчання спеціальності 081мб1 «Право» з розподілом навчального часу за видами занять

№ з/п	Назва модулю, теми	Кількість годин за видами занять				
		Разом	аудиторні			Поза-аудиторні
			лекції	семінарські	практичні	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1. Державне (конституційне) право як галузь права, науки і навчальної дисципліни в зарубіжних країнах. Конституційно-правовий статус особи в зарубіжних країнах						
1.	Поняття, предмет, система та джерела державного (конституційного) права зарубіжних країн	10	2	-	-	8
2.	Конституції зарубіжних країн	10	-	-	-	10
3.	Конституційно-правовий статус особи в зарубіжних країнах	10	-	2	-	8
	Загалом	30	2	2	-	26
Модуль 2. Форми держави, вищі органи державної влади, місцеве управління та самоврядування в зарубіжних країнах						
4.	Держава як категорія державного (конституційного) права зарубіжних країн	7	-	-	-	7
5.	Конституційно-правовий статус політичних партій та інших громадських об'єднань	7	-	-	-	7
6.	Конституційні форми безпосередньої демократії	7	-	-	-	7
7.	Глава держави в зарубіжних країнах	9	2	-	-	7
8.	Парламент в зарубіжних країнах	9	-	2	-	7

9	Уряд у зарубіжних країнах	7	-	-	-	7
10.	Судова влада в зарубіжних країнах	7	-	-	-	7
11.	Місцеве управління та самоврядування в зарубіжних країнах	7	-	-	-	7
	Загалом	60	2	2	-	56
Модуль 3. Державне (конституційне) право європейських країн, країн Азії та Америки						
12.	Державне (конституційне) право Об'єднаного королівства Великої Британії і Північної Ірландії	5	-	-	-	5
13.	Державне (конституційне) право Французької республіки	5	-	-	-	5
14.	Державне (конституційне) право Федеративної Республіки Німеччина (ФРН)	6	-	2	-	4
15.	Державне (конституційне) право Швейцарської Конфедерації	4	-	-	-	4
16.	Державне (конституційне) право Італійської республіки	5	-	-	-	5
17.	Державне (конституційне) право Королівства Іспанія	5	-	-	-	5
18.	Державне (конституційне) право Російської Федерації	5	-	-	-	5
19.	Державне (конституційне) право Китайської Народної Республіки (КНР)	5	-	-	-	5
20.	Державне (конституційне) право Японської Держави	5	-	-	-	5
21.	Державне (конституційне) право Республіки Індія	5	-	-	-	5
22	Державне (конституційне) право Сполучених Штатів Америки (США)	6	2	-	-	4
23	Державне (конституційне) право Канади	4	-	-	-	4
	Загалом	60	2	2	-	56
	Разом із курсу:	150	6	6	-	138

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4.2. Тематичний план навчальної дисципліни «Державне (конституційне) право зарубіжних країн», яка викладається для студентів денної форми навчання спеціальності 081мб1 «Право»

* – у таблиці позначені лекційні та практичні заняття для студентів заочної форми навчання

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Назва теми та питання семінарського (практичного) заняття <small>для студентів заочної форми навчання</small>	Завдання самостійної роботи у розрізі теми	Інформаційні джерела (порядковий номер за переліком)
1	3	4	5
Модуль 1. Державне (конституційне) право як галузь права, науки і навчальної дисципліни в зарубіжних країнах. Конституційно-правовий статус особи в зарубіжних країнах			
Тема 1. Поняття, предмет, система та джерела державного (конституційного) права зарубіжних країн			
<p>Лекція 1. (*Лекція 1)</p> <p>1. Поняття, предмет, метод, принципи та система державного (конституційного) права зарубіжних країн як науки, галузі права і навчальної дисципліни.</p> <p>2. Витоки державного (конституційного) права зарубіжних країн.</p> <p>3. Поняття джерела державного (конституційного) права та його значення:</p> <p>3.1. Договір як джерело державного (конституційного) права в зарубіжних державах;</p> <p>3.2. Конституційно-правовий звичай як джерело державного (конституційного) права;</p> <p>3.3. Судовий прецедент як джерело</p>	-	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <p>1. Конституційно-правові відносини: суб'єкти, об'єкти та зміст. Структура конституційно-правових відносин: суб'єкти, об'єкти та зміст.</p> <p>2. Підстави виникнення, змін і припинення конституційно-правових відносин, їх види.</p> <p>3. Конституційно-правові норми. Класифікація конституційно-правових</p>	<p>15-21, 57, 62, 63, 84, 99, 100, 167, 143, 159, 174</p>

<i>1</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
<p>державного (конституційного) права в зарубіжних державах;</p> <p>3.4. Доктрина як джерело державного (конституційного) права;</p> <p>3.5. Правові принципи як джерела державного (конституційного) права.</p>		<p>норм.</p> <p>4. Конституційно-правове регулювання: поняття, способи і форми.</p>	
Тема 2. Конституції зарубіжних країн			
<p>Лекція 2.</p> <p>1. Поняття, зміст та соціальні функції конституції. Історичний розвиток терміну «конституція».</p> <p>2. Класифікація конституцій.</p> <p>3. Структура конституції: преамбула, основна частина, прикінцеві положення, перехідні положення.</p> <p>4. Підготовка, прийняття, зміна і скасування конституцій.</p> <p>5. Поняття та суть інституту конституційного контролю (нагляду).</p>	<p>Семінарське заняття 1.</p> <p>1. Поняття, зміст та соціальні функції конституції. Історичний розвиток терміну «конституція».</p> <p>2. Класифікація конституцій.</p> <p>3. Структура конституції: преамбула, основна частина, прикінцеві положення, перехідні положення.</p> <p>4. Підготовка, прийняття, зміна і скасування конституцій.</p> <p>5. Поняття та суть інституту конституційного контролю (нагляду).</p>	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <p>1. Юридичні властивості конституції: конституція як основний, установчий, стабільний закон.</p> <p>2. Роль конституції в зарубіжних країнах.</p> <p>3. Конституція і конституціоналізм, конституційний лад та конституційний ідеал.</p> <p>4. Правова охорона конституції. Тлумачення конституції.</p> <p>5. Об'єкти конституційного контролю. Види конституційного контролю.</p>	<p>15-21, 45,57, 62,63, 84, 88, 99, 100, 102, 104, 107, 116, 125</p>

1	3	4	5
Тема 3. Конституційно-правовий статус особи в зарубіжних країнах			
<p>Лекція 3.</p> <p>1. Поняття конституційно-правового правового статусу людини і громадянина в зарубіжних країнах.</p> <p>2. Поняття та ознаки громадянства. Способи та умови набуття громадянства. Підстави припинення громадянства.</p> <p>3. Правове становище іноземних громадян, осіб без громадянства та біженців.</p> <p>4. Конституційно-правове регулювання статусу національних меншин і корінних народів у зарубіжних державах.</p>	<p>Семинарське заняття 2. (*Семинарське заняття 1)</p> <p>1. Поняття конституційно-правового правового статусу людини і громадянина в зарубіжних країнах.</p> <p>2. Поняття та ознаки громадянства. Способи та умови набуття громадянства.</p> <p>3. Правове становище іноземних громадян, осіб без громадянства та біженців. Конституційно-правове регулювання статусу національних меншин і корінних народів у зарубіжних державах.</p> <p>4. Загальна характеристика інституту конституційних прав і свобод людини та громадянина.</p> <p>5. Поняття, суть і види правових гарантій конституційних прав і свобод особи у зарубіжних країнах. Міжнародно-правовий захист прав людини.</p>	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <p>1. Філіація.Натуралізація.Опгація та трансфер.</p> <p>2. Поновлення громадянства.Спрощені процедури набуття громадянства.</p> <p>3. Експатріація, денационалізація, денатуралізація.Втрата громадянства.</p> <p>4. «Громадянство» і «національність» в зарубіжних державах. Апатризм.</p>	<p>1,2, 8-11, 13-21, 27, 31, 103, 117, 179</p>
Модуль 2. Форми держави, вищі органи державної влади, місцеве управління та самоврядування в зарубіжних країнах			
Тема 4. Держава як категорія державного (конституційного) права зарубіжних країн			

<i>1</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
<p>Лекція 4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, сутність та ознаки держави 2. Поняття та структура форми держави. Види форм держави. 3. Поняття форми правління. Класифікація форм правління. 4. Форми державного (територіально-політичного) устрою. 5. Державний режим як елемент форми держави: поняття та види. 	<p>Семинарське заняття 3.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, сутність та ознаки держави. 2. Поняття та структура форми держави. Види форм держави. 3. Поняття форми правління. Класифікація форм правління. 4. Форми державного (територіально-політичного) устрою. 5. Державний режим як елемент форми держави. 	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державний суверенітет і розподіл влад. 2. Чинники, що зумовлюють багатоманітність форм держави в зарубіжних державах. 3. Співвідношення державного і політичного режимів. 	<p>15-21, 35-40, 62, 63, 84, 89, 118-120, 131, 138, 139, 149, 150, 164, 171</p>
Тема 5. Конституційно-правовий статус політичних партій та інших громадських об'єднань			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, сутність та функції політичних партій в зарубіжних країнах. 2. Партійні системи. 3. Конституційні засади та межі правового регулювання громадських об'єднань. 	-	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Регламентація правового статусу і порядку діяльності партії. 2. Інституціоналізація політичних партій. Фінансування політичних партій. 3. Вищий та центральні керівні органи політичної партії. 4. Апарат політичної партії. Місцеві партійні органи. 5. Чинники, що зумов- 	<p>15-21, 29, 42, 64, 84, 134</p>

1	3	4	5
		любють вплив релігійних громад і церкви на політичне життя.	
Тема 6. Конституційні форми безпосередньої демократії			
Лекція 5. 1. Поняття і зміст прямої демократії. Форми прямої демократії в зарубіжних державах. Референдум: поняття та види. 2. Поняття і суть виборчого права зарубіжних країн. 3. Поняття, соціальні функції та види виборів. 4. Поняття та види виборчих систем. 5. Виборчий процес в зарубіжних країнах: поняття, стадії.	–	Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно 1. Призначення виборів. Способи конституційно-правового регулювання визначення дати виборів. 2. Створення виборчих округів та виборчих дільниць.	15-21, 23, 44, 58, 67, 84, 91, 93, 115, 124, 133, 144, 147, 157, 173
Тема 7. Глава держави в зарубіжних країнах			
Лекція 6. (*Лекція 2) 1. Поняття і юридична природа інституту глави держави в зарубіжних країнах. Еволюція інституту глави держави у зарубіжних країнах. Місце глави держави в системі поділу влади. 2. Моделі інституту глави держави. Одноособний і колегіальний глава держави. Повноваження глави держави в зарубіжних країнах та їх види.	Семинарське заняття 4. 1. Поняття і юридична природа інституту глави держави в зарубіжних країнах. Еволюція інституту глави держави у зарубіжних країнах. Моделі інституту глави держави. 2. Повноваження глави держави в зарубіжних країнах та їх види. 3. Монарх: особливості конституційно-правового статусу. Порядок престолонаслідкування. Сис-	Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно 1. Місце глави держави в системі поділу влади. 2. Апарат глави держави.	15-21, 46, 57, 66 68-72, 148, 162, 163, 180

1	3	4	5
	<p>теми престолоспадкування: салична, кастильська, австрійська, скандинавська, мусульманська і племінна системи. Інститут регентства.</p> <p>4. Президент: особливості конституційно-правового статусу.</p> <p>5. Конституційно-правовий статус допоміжних органів та установ при главі держави. Апарат глави держави.</p> <p>6. Відповідальність глави держави в зарубіжних країнах. Інститут контрасигнатури. Інститут імпичменту: поняття, форми здійснення.</p>		
Тема 8. Парламент в зарубіжних країнах			
<p>Лекція 7.</p> <p>1. Поняття парламенту в зарубіжних країнах. Місце і роль парламенту серед вищих органів держави в зарубіжних країнах.</p> <p>2. Конституційно-правове регулювання структури парламентів у зарубіжних країнах.</p> <p>3. Походження інституту парламенту.</p>	<p>Семінарське заняття 5. (*Семінарське заняття 2)</p> <p>1. Поняття парламенту в зарубіжних країнах. Парламент і парламентаризм в зарубіжних країнах. Походження інституту парламенту.</p> <p>2. Класифікація парламентів зарубіжних країн.</p> <p>3. Конституційно-правове регулювання структури парламентів у зарубіжних країнах.</p>	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <p>1. Керівні органи палат. Одноособні і колегіальні органи. Способи формування керівних органів.</p> <p>2. Парламентські комітети і комісії, порядок їх формування і функціонування. Зако-</p>	<p>15-21, 34, 43, 48, 80, 95, 114, 137, 158, 166, 182</p>

1	3	4	5
	<p>Монокамерні та бікамерні парламенти.</p> <p>4. Палати парламенту, порядок їх формування. Верхня і нижня палати парламенту.</p> <p>5. Комітети (комісії) парламентів і палат. Парламентські фракції. Лобістські групи. Керівні органи палат. Одноосібні і колегіальні органи. Партійні фракції палат.</p>	<p>нодавчий процес у парламентах зарубіжних країн, його стадії.</p>	
Тема 9. Уряд у зарубіжних країнах			
<p>Лекція 8.</p> <p>1. Поняття та загальна характеристика органів виконавчої влади в зарубіжних країнах.</p> <p>2. Уряд – носій виконавчої влади в зарубіжних країнах. Класифікація урядів зарубіжних країн.</p> <p>3. Порядок формування і структура урядів у зарубіжних країнах.</p> <p>4. Компетенція уряду в зарубіжних країнах.</p> <p>5. Підстави і порядок припинення повноважень уряду.</p> <p>6. Відповідальність уряду та його членів у зарубіжних країнах.</p>	<p>Семінарське заняття 6.</p> <p>1. Поняття та загальна характеристика органів виконавчої влади в зарубіжних країнах.</p> <p>2. Уряд – носій виконавчої влади в зарубіжних країнах. Класифікація урядів зарубіжних країн.</p> <p>3. Порядок формування і структура урядів у зарубіжних країнах.</p> <p>4. Компетенція уряду в зарубіжних країнах.</p> <p>5. Підстави і порядок припинення повноважень уряду.</p> <p>6. Відповідальність уряду та його членів у зарубіжних країнах.</p>	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <p>1. Партійні уряди – однопартійні та багатопартійні (коаліційні). Безпартійні уряди.</p> <p>2. Види урядів залежно від стосунків уряду з парламентом – уряд більшості та уряд меншості.</p>	<p>15-21, 25, 47, 61, 89, 112, 142, 158, 160, 161</p>
Тема 10. Судова влада в зарубіжних країнах			

1	3	4	5
<p>Лекція 9.</p> <p>1. Конституційні принципи правосуддя в зарубіжних країнах.</p> <p>2. Поняття судової системи. Конституційно-правові принципи організації і діяльності судових систем.</p> <p>3. Моделі судових систем: англосаксонська модель, романо-германська модель, соціалістична модель, мусульманська модель.</p> <p>Особливості організації судових систем у державах з унітарною і федеративною формами державного устрою.</p>	<p>Семинарське заняття 7.</p> <p>1. Поняття судової влади та її місце в механізмі поділу влади. Поняття судової системи.</p> <p>2. Системи судів загальної юрисдикції. Спеціалізовані системи судів. Адміністративна юстиція.</p> <p>3. Соціальні функції судової влади. Специфічні органи з судовими повноваженнями. Суд присяжних.</p> <p>4. Види судових органів. Суди загальної юрисдикції. Спеціалізовані суди. Інстанційність судових органів. Суди першої інстанції. Апеляційні суди. Касаційні суди.</p>	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <p>1. Конституційні принципи правосуддя в зарубіжних країнах.</p> <p>2. Особливості організації судових систем у державах з унітарною і федеративною формами державного устрою. Соціальні функції судової влади.</p>	<p>15-21, 26, 60, 65, 75, 111, 126, 129, 156, 175</p>
<p>Тема 11. Місцеве управління та самоврядування в зарубіжних країнах</p>			
<p>Лекція 10.</p> <p>1. Поняття місцевого самоврядування в зарубіжних країнах.</p> <p>2. Основні системи (моделі) місцевого самоврядування: англосаксонська модель, романо-германська модель, іберійська модель, радянська модель.</p> <p>3. Порядок організації, структура місцевих органів.</p>	<p>Семинарське заняття 8.</p> <p>1. Поняття місцевого самоврядування в зарубіжних країнах.</p> <p>2. Основні системи (моделі) місцевого самоврядування. Порядок організації, структура місцевих органів.</p> <p>3. Проблеми й основні напрямки реформування системи місцевої влади в зарубіжних країнах на</p>	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <p>1. Функції місцевих органів у зарубіжних країнах.</p> <p>2. Матеріально-фінансова база органів місцевого самоврядування.</p> <p>3. Виконавчі органи місцевого самоврядування</p>	<p>15-21, 57, 62, 63</p>

1	3	4	5
<p>4. Повноваження органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах.</p> <p>5. Форми урядового контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування.</p>	<p>сучасному етапі.</p> <p>4. Повноваження органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах.</p> <p>5. Правове регулювання відповідальності органів місцевого самоврядування в зарубіжних країнах.</p>	<p>зарубіжних країн: порядок їх формування, організація, повноваження.</p>	

**Модуль 3. Державне (конституційне) право
європейських країн, країн Азії та Америки**

Тема 12. Державне (конституційне) право Об'єднаного королівства Великої Британії і Північної Ірландії

<p>Лекція 11.</p> <p>1. Загальна характеристика британської конституції, її основні риси і особливості. Джерела британської конституції.</p> <p>2. Конституційно-правовий статус людини і громадянина. Права та свободи людини і громадянина.</p> <p>3. Монарх як глава держави в Об'єднаному королівстві Великої Британії і Північної Ірландії.</p> <p>4. Вищі державні органи Об'єднаного королівства Великої Британії і Північної Ірландії. Особливості принципу поділу влади.</p> <p>5. Місцеве самоврядування в</p>	<p>Семинарське заняття 9.</p> <p>1. Парламент Об'єднаного королівства Великої Британії і Північної Ірландії: поняття, історія та структура.</p> <p>2. Порядок формування та склад Палати громад (The Honourable the Commons of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland in Parliament assembled). Внутрішня організація Палати громад, керівні органи, комітети палати. Партиїні фракції.</p> <p>3. Порядок формування та склад Палати лордів (the Right</p>	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <p>Внутрішня організація Палати громад, керівні органи, комітети палати. Партиїні фракції.</p> <p>2. Система парламентських організаторів.</p> <p>3. Лоббі.</p> <p>4. Конституційно-правовий статус члена парламенту, посадових осіб палат парламенту.</p> <p>5. Спікер палати Лордів. Права та обов'язки спікера. Вибори спікера.</p> <p>6. Парламентські комітети,</p>	<p>15-22, 41, 55, 78, 96, 101, 106, 127, 154, 165, 172, 178</p>
---	---	---	---

1	3	4	5
Об'єднаному королівстві Великої Британії і Північної Ірландії.	<p>Honourable the Lords Spiritual and Temporal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland in Parliament assembled).</p> <p>4. Виконавча влада в Об'єднаному королівстві Великої Британії і Північної Ірландії. Уряд (Her Majesty's Government) і кабінет (Cabinet of the United Kingdom) в Об'єднаному королівстві Великої Британії і Північної Ірландії. Тіньовий кабінет міністрів (Official Opposition Shadow Cabinet).</p> <p>5. Судова система Об'єданого королівства Великої Британії і Північної Ірландії.</p>	система виборних комітетів, постійні комітети, комітети обох палат, об'єднані комітети, комітети з питань приватних білів.	
Тема 13. Державне (конституційне) право Французької республіки			
<p>Лекція 12.</p> <p>1. Загальна характеристика конституції Французької республіки, її характерні риси й особливості. Конституція і конституційний розвиток Французької республіки.</p> <p>2. Джерела конституційного права Французької республіки.</p> <p>3. Перегляд Конституції Французької республіки.</p>	<p>Семинарське заняття 10.</p> <p>1. Президент Французької республіки: порядок обрання та компетенція.</p> <p>2. Особливості виконавчої влади у Французькій республіці. Уряд Французької республіки: його склад і порядок формування. Конституційно-правовий статус Ради Міністрів Французької</p>	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <p>Перегляд Конституції Французької республіки. Суб'єкти ініціативи перегляду Конституції Французької республіки.</p> <p>2. Внутрішня організація палат (керівні органи,</p>	7, 15-22, 32, 46, 51, 90, 92, 96, 97, 121, 150, 169

1	3	4	5
	<p>республіки.</p> <p>3. Парламент Французької республіки: поняття, структура. Порядок формування та склад Національних зборів і Сенату.</p> <p>4. Конституційні засади судової влади Французької республіки.</p> <p>5. Місцеве управління й самоуправління Французької республіки.</p>	<p>комісії палат, партійні фракції). Законодавчий процес у палатах. Компетенція парламенту. Принцип несумісності. Висока палата правосуддя.</p> <p>3. Системи місцевих органів управління й самоуправління в регіонах, департаментах, округах, кантонах, комунах.</p>	
Тема 14. Державне (конституційне) право Федеративної Республіки Німеччина (ФРН)			
<p>Лекція 13.</p> <p>1. Конституційно-правова природа Основного закону ФРН від 23 травня 1949 р.</p> <p>2. Особливості преамбули Конституції. Договір між ФРН та НДР про відновлення єдності Німеччини від 31 серпня 1990 р.</p> <p>3. Порядок внесення змін до Основного закону ФРН.</p>	<p>Семінарське заняття 11. (*Семінарське заняття 3)</p> <p>1. Конституційно-правова природа Основного закону ФРН від 23 травня 1949 р. Особливості преамбули Конституції. Договір між ФРН та НДР про відновлення єдності Німеччини від 31 серпня 1990 р.</p> <p>2. Конституційно-правовий статус людини та громадянина у ФРН. Особливості громадянства Німеччини. Правовий статус німців.</p> <p>3. Бундестаг: порядок формування,</p>	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <p>1. Порядок внесення змін до Основного закону ФРН.</p> <p>2. Конституційні засади розподілу компетенції між Федерацією та землями.</p>	<p>12, 15-22, 28, 49, 50, 79, 81, 96, 97, 132, 141, 155, 168, 169</p>

1	3	4	5
	<p>внутрішня організація (керівні органи, комітети, партійні фракції).</p> <p>4. Федеральний президент: порядок його обрання, повноваження.</p> <p>5. Федеральний уряд, його склад. Конституційно-правовий статус Федерального канцлера.</p> <p>6. Німецький федералізм. Вищі органи влади в землях: ландтаги земель, уряди земель. Землі ФРН.</p>		
Тема 15. Державне (конституційне) право Швейцарської Конфедерації			
<p>1. Загальна характеристика конституційного ладу Швейцарської конфедерації. Конституція Швейцарської Конфедерації 1999 р.</p> <p>2. Історичний розвиток конституціоналізму Швейцарської конфедерації.</p> <p>3. Конституції кантонів у Швейцарській конфедерації.</p>	–	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <p>1. Адміністративно-територіальний устрій Швейцарської Конфедерації. Статус столиці Берну та міста Лозанна. Взаємовідносини між конфедерацією та кантонами, напівкантонами.</p> <p>2. Місцеве саморядування Швейцарської Конфедерації. Округи та громади Швейцарської Конфедерації. Місцевий</p>	15-22, 84, 101

1	3	4	5
		омбудсмен Цюріха. 3. Взаємовідносини між конфедерацією та кантонами, напівкантонами.	
Тема 16. Державне (конституційне) право Італійської республіки			
<p>1. Загальна характеристика Конституції Італійської республіки 1947 р. Взаємовідносини Італійської держави і Ватикану.</p> <p>2. Конституційно-правовий статус людини та громадянина. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина в Італійській республіці.</p> <p>3. Конституційні засади організації системи вищих органів державної влади. Парламент Республіки та його структура. Палата депутатів і Сенат: порядок формування, функції, повноваження. Статус депутатів Парламенту. Порядок роботи Парламенту та його палат. Законодавчий процес.</p>	–	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <p>Інститут довіри до уряду.</p> <p>2. Державна адміністрація Італійської республіки.</p> <p>3. Поняття і зміст адміністративної децентралізації. Області, провінції та комуни. Області як автономні утворення. Статут області. Обласні органи влади: обласна рада, обласна джунта, голова джунти.</p>	15-22, 96, 97, 101
Тема 17. Державне (конституційне) право Королівства Іспанія			
<p>Лекція 14.</p> <p>1. Конституція Королівства Іспанія від 29 грудня 1978 р.: політико-правова природа.</p> <p>2. Конституційно-правовий статус людини та громадянина. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина в Іспанії.</p>	–	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <p>Партійний склад та структура палат парламенту. Повноваження Конгресу депутатів та Сенату. Парламентська процедура та внутрішня організація</p>	15-22, 101

<i>1</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
<p>3. Особливості організації системи вищої державної влади в Королівства Іспанія. Конституційно-правовий статус Корони. Його Величність Король Королівства Іспанія. Інститут регентства в Королівства Іспанія.</p> <p>4. Класифікаційна характеристика парламенту Королівства Іспанія: вид, структура, порядок формування.</p>		<p>палат парламенту. Організація парламентських сесій та засідання Конгресу депутатів і Сенату. Органічні закони.</p> <p>2. Схвалення законів монархом, вступ їх у законну силу.</p> <p>3. Конституційно-правовий статус члена парламенту, посадових осіб палат парламенту.</p> <p>4. Парламентські комітети: поняття, види.</p>	
Тема 18. Державне (конституційне) право Російської Федерації			
<p>Лекція 15.</p> <p>1. Конституція РФ та її розвиток.</p> <p>2. Конституційно-правовий статус людини та громадянина. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина.</p> <p>3. Конституційно-правовий статус Президента РФ.</p>	<p>Семинарське заняття 12.</p> <p>1. Конституція РФ та її розвиток.</p> <p>2. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина.</p> <p>3. Конституційно-правовий статус Президента РФ.</p> <p>4. Федеральні Збори РФ: структура, чисельність, порядок утворення. Рада РФ: структура і компетенція. Державна Дума: структура і компетенція.</p> <p>5. Федеральні органи виконавчої влади.</p> <p>6. Конституційні основи судової</p>	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <p>1. Конституційно-правовий статус республіки у складі Російської Федерації. 2. Правове положення країв, областей, міст федерального значення, автономних областей та автономних округів. Основи конституційного ладу та правовий статус людини і громадянина.</p>	<p>5, 15-21, 30, 46, 52, 79, 82, 86, 98, 122, 123, 152</p>

1	3	4	5
	<p>влади в РФ. Конституційний Суд РФ: склад, компетенція.</p>	<p>3. Місцеве самоврядування. Система органів місцевого самоуправління.</p>	
Тема 19. Державне (конституційне) право Китайської Народної Республіки (КНР)			
<p>Лекція 16.</p> <ol style="list-style-type: none"> Загальна характеристика та історичний розвиток Конституції КНР. Адміністративно-територіальний поділ країни. Конституційно-правовий статус спеціальних адміністративних районів Гонконг, Макао та Тайвань. Автономні райони в КНР. Муніципальні утворення. Міста центрального підпорядкування. 	<p>Семинарське заняття 13.</p> <p>Загальна характеристика та історичний розвиток Конституції КНР. Конституційно-правовий статус людини та громадянина. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина КНР.</p> <ol style="list-style-type: none"> Законодавча влада в КНР. Виконавча влада в КНР. Конституційно-правовий статус глави КНР. Правоохоронна, судова системи та інші органи влади КНР. Адміністративно-територіальний поділ країни. Конституційно-правовий статус спеціальних адміністративних районів Гонконг, Макао та Тайвань. Автономні райони в КНР. 	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <ol style="list-style-type: none"> Поняття та види народних судів в КНР. Верховний народний суд. Прокуратура КНР. Центральна військова рада КНР. Автономні райони в КНР. Муніципальні утворення. Міста центрального підпорядкування. Місцеве самоврядування в КНР. Місцеві збори народних представників, постійні комітети та народні уряди. 	<p>4, 15-21, 56, 74, 83, 94, 101, 113, 128, 140, 145, 176</p>
Тема 20. Державне (конституційне) право Японської Держави			
<ol style="list-style-type: none"> Загальна характеристика конституції Японської держави. Принцип народного суверенітету в конституції. Конституційне положення про відмову 	<p>Семинарське заняття 14.</p> <ol style="list-style-type: none"> Загальна характеристика конституції Японської Держави. 	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <ol style="list-style-type: none"> Принцип народного 	<p>6, 15-21, 53, 59, 73, 87, 96, 97, 108, 135, 140</p>

1	3	4	5
<p>від війни та створення регулярних збройних сил. Порядок внесення змін до Конституції Японської держави.</p> <p>2. Конституційно-правовий статус людини та громадянина. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина Японської держави.</p> <p>3. Вищі державні органи. Імператор Японської держави. Порядок престолонаслідування в Японській державі. Конституційний статус імператора і його функції в Японській державі.</p>	<p>2. Вищі державні органи Японської Держави. Імператор Японської Держави. Порядок престолонаслідування в Японській Державі. Конституційний статус імператора і його функції в Японській Державі.</p> <p>3. Парламент Японської Держави: структура та порядок формування Палати представників і Палати радників.</p> <p>4. Кабінет міністрів Японської Держави. Порядок формування кабінету Японської Держави, його структура. Функції кабінету.</p> <p>5. Верховний суд Японської Держави, порядок його формування. Особливості здійснення конституційного контролю в Японській Державі.</p>	<p>суверенітету в конституції. Конституційне положення про відмову від війни та створення регулярних збройних сил.</p> <p>2. Порядок внесення змін до Конституції Японії.</p> <p>3. Принцип місцевої автономії. Органи місцевого самоврядування префектур, міст, селищ та сільських громад.</p>	
Тема 21. Державне (конституційне) право Республіки Індія			
<p>1. Конституція 1950 року Республіки Індія. Поправки до Конституції Республіки Індія.</p> <p>2. Парламент Республіки Індія: поняття, структура та повноваження. Внутрішня організація і взаємостосунки палат.</p>	-	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <p>1. Правовий статус громадянина Республіки Індія, його особливості і</p>	<p>3, 15-21, 101, 105, 146, 177, 183</p>

1	3	4	5
<p>3. Президент, порядок його обрання та заміщення, юридичні і фактичні повноваження, політична роль, відповідальність.</p> <p>4. Уряд Республіки Індія. Рада міністрів і кабінет, його юридична і фактична компетенція, відповідальність. Роль Прем'єр-міністра. Державний апарат Республіки Індія.</p> <p>5. Індійський федералізм, його особливості. Правове положення штатів і їх взаємовідношення з Співдружністю.</p>		<p>гарантії.</p> <p>2. Виборче право і виборча система Республіки Індія.</p>	

Тема 22. Державне (конституційне) право Сполучених Штатів Америки (США)

<p>Лекція 17 (*Лекція 3)</p> <p>1. Загальна характеристика Конституції США. Конституція США в системі джерел конституційного права США. Структура та особливості Конституції США.</p> <p>2. Поправки до конституції США: поняття та порядок внесення.</p> <p>3. Порядок внесення поправок до конституції, інститут конституційного контролю.</p>	<p>Семінарське заняття 15.</p> <p>1. Конституційно-правовий статус людини та громадянина в США. Американський Білль про права (Bill of Rights).</p> <p>2. Вищі федеральні державні органи США. Конгрес США (United States Congress): поняття, історія, структура та компетенція.</p> <p>3. Президент США та його місце в конституційному механізмі.</p> <p>4. Судова влада США: поняття, конституційні основи її</p>	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <p>Основні конституційні принципи.</p> <p>2. Порядок внесення поправок до конституції, інститут конституційного контролю.</p> <p>3. Правове становище членів Конгресу. Внутрішня організація палат Конгресу. Компетенція Конгресу. Регламенти палат, правові акти Конгресу.</p>	<p>15-21, 24, 33, 54, 76-78, 85, 96, 97, 109, 110, 130, 136, 153, 170, 181, 184</p>
---	---	--	---

1	3	4	5
	<p>організації. Феде-ральні суди, спеціальні федеральні суди США. Верховний суд США.</p> <p>5. Місцеве самоврядування в США. Адміністративно-територіаль-ний поділ штатів США. Статус федерального округу Колумбія, Пуерто-Рико, Гуаму, Віргінських островів, Східного Самоа.</p>	<p>4. Законодавчий процес у палатах.</p>	
Тема 23. Державне (конституційне) право Канади			
<p>1. Особливості формування та побудови Конституції Канади. Характеристика нормативно-правових актів, що складають основу писаної Конституції Канади. Конституційний акт 1982 р.</p> <p>2. Основи правового статусу особи. Хартия прав і свобод. Право на в'їзд до держави. Особливості врегулювання мовних питань на державному рівні. Федеративні та провінційні закони щодо захисту прав людини.</p> <p>3. Вищі органи державної влади. Королева Великої Британії в особі генерал-губернатора та парламент як законодавча влада країни. Особливості статусу генерал-</p>	-	<p>Перелік питань, що вивчаються студентом самостійно</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сенат як представницький орган виборців у законодавчій владі. 2. Повноваження та порядок формування Кабінету міністрів Канади. 3. Судова система Канади. 4. Порядок формування та повноваження 	15-21, 84, 97

<i>1</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
<p>губернатора. Королівська Таємна Рада Канади. Двопалатний парламент: Палата громад та Сенат.</p> <p>4. Федералізм Канади. Правове положення провінцій. Законодавчі збори провінцій та їх взаємовідносини з національним парламентом.</p>		<p>муніципальних урядів територіальних громад Канади.</p>	

Розділ 5. Система поточного та підсумкового контролю

Таблиця 5.1. Розподіл балів, що отримують студенти за результатами вивчення навчальної дисципліни «Державне (конституційне) право зарубіжних країн»

Спеціальність 081мб1 «Право»

<i>Назва модулю, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Кількість балів</i>
Модуль 1. Державне (конституційне) право як галузь права, науки і навчальної дисципліни в зарубіжних країн. Конституційно-правовий статус особи в зарубіжних країнах		
Тема 1. Поняття, предмет, система та джерела державного (конституційного) права зарубіжних країн	1. Відвідування лекції	–
	2. Тестування	0,5
	3. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	1
Тема 2. Конституції зарубіжних країн	1. Відвідування лекції	–
	2. Обговорення теоретичного та практичного матеріалу на семінарському занятті	1,5
	3. Тестування	0,5
	4. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	2,5
Тема 3. Конституційно-правовий статус особи в зарубіжних країнах	1. Відвідування лекції	–
	2. Обговорення теоретичного та практичного матеріалу на семінарському занятті	1,5
	3. Тестування	0,5
	4. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	2,5
Поточна модульна робота 1		4,5
Модуль 2. Форми держави, вищі органи державної влади, місцеве управління та самоврядування в зарубіжних країнах		
Тема 4. Держава як категорія державного (конституційного) права зарубіжних країн	1. Відвідування лекції	–
	2. Обговорення теоретичного та практичного матеріалу на семінарському занятті	1,5
	2. Тестування	0,5
	3. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	2,5
Тема 5. Конституційно-	1. Відвідування лекції	-

правовий статус політичних партій та інших громадських об'єднань	2. Тестування	0,5
	3. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	1
Тема 6. Конституційні форми безпосередньої демократії	1. Відвідування лекції.	–
	2. Тестування	0,5
	3. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	1
Тема 7. Глава держави в зарубіжних країнах	1. Відвідування лекції.	-
	2. Обговорення теоретичного та практичного матеріалу на семінарському занятті	1,5
	3. Тестування	0,5
	4. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	2,5
Тема 8. Парламент в зарубіжних країнах	1. Відвідування лекції	–
	2. Обговорення теоретичного та практичного матеріалу на семінарському занятті	1,5
	3. Тестування	0,5
	4. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	2,5
Тема 9. Уряд у зарубіжних країнах	1. Відвідування лекції	–
	2. Обговорення теоретичного та практичного матеріалу на семінарському занятті	1,5
	3. Тестування	0,5
	4. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	2,5
Тема 10. Судова влада в зарубіжних країнах	1. Відвідування лекції	–
	2. Обговорення теоретичного та практичного матеріалу на семінарському занятті	1,5
	3. Тестування	0,5
	4. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	2,5
Тема 11. Місцеве управління та самоврядування в зарубіжних країнах	1. Відвідування лекції	–
	2. Обговорення теоретичного та практичного матеріалу на семінарському занятті	1,5
	3. Тестування	0,5
	4. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	2,5
Поточна модульна робота 2		5
Модуль 3. Державне (конституційне) право європейських країн, країн Азії та Америки		

Тема 12. Державне (конституційне) право Об'єднаного королівства Великої Британії і Північної Ірландії	1. Відвідування лекції	–
	2. Обговорення теоретичного та практичного матеріалу на семінарському занятті	1,5
	3. Тестування	0,5
	4. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	2,5
Тема 13. Державне (конституційне) право Французької республіки	1. Відвідування лекції	–
	2. Обговорення теоретичного та практичного матеріалу на семінарському занятті	1,5
	3. Тестування	0,5
	4. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	2,5
Тема 14. Державне (конституційне) право Федеративної Республіки Німеччина (ФРН)	1. Відвідування лекції	–
	2. Обговорення теоретичного та практичного матеріалу на семінарському занятті	1,5
	3. Тестування	0,5
	4. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	2,5
Тема 15. Державне (конституційне) право Швейцарської Конфедерації	1. Відвідування лекції	–
	2. Тестування	0,5
	3. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	1
Тема 16. Державне (конституційне) право Італійської республіки	1. Відвідування лекції	–
	2. Тестування	0,5
	3. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	1
Тема 17. Державне (конституційне) право Королівства Іспанія	1. Відвідування лекції	–
	2. Тестування	0,5
	3. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	1
Тема 18. Державне (конституційне) право Російської Федерації	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теоретичного та практичного матеріалу на семінарському занятті	1,5
	3. Тестування	0,5
	4. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	2,5
Тема 19. Державне	1. Відвідування лекції	–

(конституційне) право Китайської Народної Республіки (КНР)	2. Обговорення теоретичного та практичного матеріалу на семінар- ському занятті	1,5
	2. Тестування	0,5
	3. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	2,5
Тема 20. Державне (конституційне) право Японської Держави	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теоретичного та практичного матеріалу на семінар- ському занятті	1,5
	3. Тестування	0,5
	4. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	2,5
Тема 21. Державне (конституційне) право Республіки Індія	1. Відвідування лекції	-
	2. Тестування	0,5
	3. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	1
Тема 22. Державне (конституційне) право Сполучених Штатів Америци (США)	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теоретичного та практичного матеріалу на семінар- ському занятті	1,5
	3. Тестування	0,5
	4. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	2,5
Тема 23. Державне (конституційне) право Канади	1. Відвідування лекції	-
	2. Тестування	0,5
	3. Виконання навчальних завдань	0,5
	Разом:	1
Поточна модульна робота 3		5
Підсумковий контроль	Екзамен	40
Разом		100

Таблиця 5.3. Шкала оцінювання знань студентів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Державне (конституційне) право зарубіжних країн»

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Таблиця 5.4. Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни «Державне (конституційне) право зарубіжних країн»

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	1. Участь у предметних олімпіадах: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-30
	2. Участь у конкурсах на кращого знавця дисципліни: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-30
	3. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	1-15
	4. Написання і захист наукового реферату з визначеної проблеми	0-5
2. Науково-дослідна	1. Участь в наукових гуртках («Ін-Юре»)	5-20
	2. Участь в наукових студентських клубах («Феміда»)	5-20
	3. Участь в конкурсах студентських робіт: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	4. Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	5. Підготовка публікації в наукових виданнях.	20
	6. Оформлення сценарного плану дидактичної гри	10-20
Разом		*

* Максимальна кількість додаткових балів для студента – 30.

Розділ 6. Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни «Державне (конституційне) право зарубіжних країн»

1. Державне (зарубіжне) право зарубіжних країн: завдання для аудиторного тестування студентів заочної форми навчання / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://10.0.0.34/>
2. Державне (зарубіжне) право зарубіжних країн: Дистанційний курс з дисципліни для студентів напряму підготовки 081 «Право» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://el.puet.edu.ua/course/view.php?id=29>

Розділ 7. Рекомендовані інформаційні джерела

Нормативно-правові акти

1. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
2. Конвенція про захист прав і основоположних свобод людини від 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Конституція Індії от 26.11.1949 р. URL: http://www.concourt.am/armenian/legal_resources/world_constitutions/constit/india/india--r.htm
4. Конституція Китайської Народної Республіки от 04.12.1982 р. (в редакції 2018 г.). URL: https://chinalaw.center/constitutional_law/china_constitution_revised_2018_russian/
5. Конституція Російської Федерації от 12.12.1993 р. URL: <http://www.constitution.ru/>
6. Конституція Японії от 03.05.1947 г. URL: <http://lib.com.ua/books/6/703n1.html>
7. Конституція Французької Республіки (з передмовою Володимира Шаповала). Київ: Москаленко О.М., 2018. 56 с. URL: https://pravo.org.ua/img/books/files/1522085069fr_const_final.pdf
8. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
9. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042
10. Монреальська універсальна декларація про незалежність правосуддя (1983 р.). URL: www.judges.org.ua/d5.htm
11. Об устранинні ограничени на право голоса: Резолюция Парламентской ассамблеи Совета Европы № 1459 от 24.06.2005 г. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_715
12. Основний закон Федеративної Республіки Німеччини від 23.05.1949 р. URL: <http://www.gesetze-im-internet.de/gg/index.html>
13. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. Редакція від 02.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>
14. Рекомендація Парламентської асамблеї Ради Європи щодо фінансування політичних партій від 22.05.2001 р. № 1516. URL:

Основні рекомендовані інформаційні джерела:

15. Державне право зарубіжних країн. загальна частина: навч. посіб. / Ю.М. Коломієць; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2010. 211 с.
16. Державне право зарубіжних країн: особлива частина: навч. посіб. / [Л.Д. Варунц та ін.]; за заг. ред. В.О. Серьогіна; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2011. 292 с.
17. Конституційне (державне) право зарубіжних країн: навч. посіб. / В.М. Бесчастний, О.В. Філонов, В.М. Субботін, С.М. Пашков; За ред. В.М. Бесчастного. Київ: Знання, 2007. 467 с.
18. Конституційне право зарубіжних країн: підручник / Н.В. Мішина, В.О. Міхальов, В.О. Куранін та ін.; за ред. Н.В. Мішиної, В.О. Міхальова. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 644 с.
19. Конституційне право зарубіжних країн: Навч. посібник / М.С. Горшеньова, К. О. Закоморна, В. О. Ріяка та ін.; За заг. ред. В. О. Ріяки. 2е вид., допов. і перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 544 с.
20. Орленко В.І. Конституційне (державне) право зарубіжних країн / В.І. Орленко, В.В. Орленко. Видання третє. Київ: Паливода, 2014. 240 с.
21. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн. Академічний курс : підручник / В.М. Шаповал ; М-во освіти і науки України. 4-те вид., стер. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 461 с.

Додаткові рекомендовані інформаційні джерела:

22. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу: навч. посіб. / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, М. К. Орлатого. Київ: НАДУ, 2015. 628 с.
23. Алексєєва А. О. Поняття, сутність і форми участі народу у здійсненні правосуддя. Вісник Академії адвокатури України : наук. журн. Академія адвокатури України. Київ: ВЦ Акад. адвокатури України, 2014. Том 11. № 2 (30). С. 6-10.

24. Анішук Н.В. Історія розробки та прийняття ХІХ поправки до Конституції США (щодо надання виборчого права для жінок). Актуальні проблеми держави і права. 2009. Вип. 48. С. 316-321.
25. Бабенко К. А. Участь парламенту у формуванні уряду: проблеми і перспективи конституційної реформи в Україні. Юридична Україна: щомісяч. наук. журн. 2012. № 1. С. 12-17.
26. Бакуменко Н. В. Виконання рішень Європейського суду в країнах-учасниках ЄС. Порівняльно-аналітичне право. № 5. 2017. С. 365–367.
27. Барегамян С.Х., Козлова В.В., Орлова В.Є. Проблеми та перспективи удосконалення забезпечення конституційного права на достатній життєвий рівень в контексті міжнародного досвіду. Журнал східноєвропейського права. 2020. № 71. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2020/01/barahemian_kozlova_orlova_72.pdf
28. Бариська Я. О. Канцлерська модель організації влади як особлива форма республіканського правління. Форум права. 2010. № 2. С. 25-28.
29. Богашева Н. Відносини держави і політичних партій в Україні: конституційно-правові аспекти: монографія. Київ: Логос, 2012. 446 с.
30. Богашов О. Порівняльна конституційно-правова характеристика вищих виборчих органів України, Російської Федерації та Республіки Білорусь. Вісник Центральної виборчої комісії. 2009. № 2-3 (16-17). С. 89-92.
31. Бойко І.І. Екстрадиція біженців: особливості процесуальної регламентації. Альманах міжнародного права. 2018. № 19. С. 39-50.
32. Бондар М.Ю. Особливості проведення конституційного референдуму у Франції 1958 року. Прикарпатський юридичний вісник. 2016. Вип. 1(10). С. 29-32.
33. Бондаренко Н.О. Ідейні підґрунтя Конституції США 1787 року як основа стабільності суспільно-політичного ладу американської держави. Право і безпека. 2017. № 2 (65). С. 18-22.
34. Бондаренко О.В. Питання організації парламентів в умовах сучасного парламентаризму. Форум права. 2011. № 1. С. 114-120.
35. Бостан С. Форма територіальної організації публічної влади в державі: проблеми теорії та практики. Публічне право. 2015. № 2 (18). С. 26-36.

36. Бостан С.К. Монархія і поліархія як історичні типи форми державного правління. Вісник Запорізького державного університету. Серія Юридичні науки. 2005. № 4. С. 18–24.
37. Бостан С.К. Напівпарламентсько-напівпрезидентська республіка як різновид змішаної форми республіканського правління. Вісник Запорізького юридичного інституту. 2001. № 4. С. 31–40.
38. Бостан С.К. Напівпрезидентсько-напівпарламентська республіка як різновид змішаної форми республіканського правління. Вісник Запорізького юридичного інституту. 2001. № 3. С. 16–25.
39. Бостан С.К. Парламентсько-президентська республіка як різновид змішаної форми республіканського правління. Вісник Запорізького юридичного інституту. 2002. № 2. С. 88–97.
40. Бостан С.К. Президентсько-парламентська республіка як різновид змішаної форми республіканського правління. Вісник Запорізького юридичного інституту. 2001. № 2. С. 39–50.
41. Бруслик О.Ю. Сучасний стан британського парламентаризму. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2015. Вип. 30. С. 155-166.
42. Васильченко О. Фінансування політичних партій у зарубіжних країнах. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2008. № 6. С. 80–85.
43. Взаємодія парламенту із суб'єктами державного управління: зарубіжний досвід: навч.-метод. матеріали / авт. кол.: В. А. Гошовська, Н.Б. Ларіна, П. В. Ворона, Л. О. Матвеева ; за заг. ред. В. А. Гошовської. Київ: НАДУ, 2012. 48 с.
44. Виборче законодавство: українська практика, міжнародний досвід та шляхи реформування / за заг. ред. Є. В. Радченка. Київ: Факт, 2003. 258 с.
45. Волошин Ю. О. Доктринальні підходи до визначення змісту теорії конституціоналізму: досвід зарубіжної науки конституційного права. Держава і право. 2008. Вип. 41. С. 185.
46. Волощук О. Т. Інститут президента у Франції, Росії та Україні: автореф.... дис. канд. юр. наук. Харків, 2008. 21 с.
47. Волощук О.Т. Поняття та сутність уряду як носія виконавчої влади. Науковий вісник Чернівецького університету. Правознавство. 2011. Вип. 597. С. 50-55.

48. Гандзюк А. М. Фракційна структуризація парламенту – ознака наявності, розвитку та втілення демократичних цінностей у публічному управлінні. Право та державне управління: зб. наук. пр. Запоріжжя: КПУ, 2015. № 3. С. 104–109.
49. Геймбух Н. Г. Вопросы конституционной реформы в Федеративной Республике Германии. Вестник Томского государственного университета. Серия «Право». 2018. № 27. С. 23-29.
50. Геймбух Н. Г. Совершенствование конституционного законодательства Германии о разграничении предметов ведения федерации и земель. Вестник Томского государственного университета. Серия «Право». 2015. №4. С. 14-20.
51. Герак Р. С. Правова система Франції: загальна характеристика структури та джерел права. Правова держава: Щорічник наукових праць ін-ту держави та права ім. В. М. Корецького ПАН України. Вип. 13. Київ, 2002. 584 с.
52. Герасименко Т. В. Принципы выборов в органы государственной власти и местного самоуправления в Российской Федерации: дис... канд. юрид. наук. Тюмень, 2003. 243 с.
53. Герасіна Г.М., Окладна М.Г. Конституційно-політичний процес в Японії: історичні віхи та узгодження політикоправових засад системи влади. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2008. № 15. С. 46-57.
54. Головка О. М. Природно-правова теорія і конституційне будівництво в США. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Серія «Право». 2016. Вип. 22. С. 16-20.
55. Гончар В. Становлення парламентаризму: досвід Великобританії для України. Державне управління та місцеве самоврядування. 2017. № 3 (34). С. 12-16.
56. Горленко В.В. Характерні риси правових систем азіатських країн: вплив на розвиток громадянського суспільства. Вісник Вищої ради юстиції. 2011. № 4 (8). С. 127-135.
57. Грін О.О. Конституційне право зарубіжних країн: Навчальний посібник: Альб. схем / О.О.Грін. Ужгород: Видавництво ФОП Бреза А.Е., 2015. 183 с.
58. Грובה В.П. Выборча система органів влади в Швеції: досвід для України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного

- університету. Серія: Юриспруденція, 2015. № 15. Том 1. С. 48-50.
59. Грובה В.П. Особливості органів місцевого самоврядування в Японії. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». 2015. Вип. 13 (1). С. 33– 35.
60. Гуцалюк О.В. Зарубіжний досвід реформування судової влади. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2015. Вип. 33-2. Том 1. С. 157-161.
61. Дахова І. Принципи діяльності уряду в зарубіжних країнах. Вісник Академії правових наук України. Харків: Право, 2006. № 3(46). С. 249-256.
62. Державне (конституційне) право зарубіжних країн : (навч. матеріали та схеми): посібник для підготовки до іспитів / К. О. Закоморна. 2-ге вид., переробл. Харків: Право, 2016. 280 с.
63. Державне право зарубіжних країн: навч. посіб. / Ален Панов. Ужгород: Бреза А.Е., 2011. 229 с.
64. Джуган В. В. Обмеження фінансування політичних партій за законодавством України, Польщі та Федеративної Республіки Німеччини: порівняльний аналіз. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2017. № 1. Том 2. С. 46-49.
65. Дяків Т.Є. Конституційне право зарубіжних країн: навч. посібник для підготовки до іспитів / упоряд. І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків. Київ: Центр учб. л-ри, 2016. 206 с.
66. Жалій Т.В. Правовий статус глав держав в Україні та Російській Федерації: порівняльний аналіз. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2013. Вип. 1. С. 14-18.
67. Заворотченко Т. М. Використання зарубіжного досвіду під час охорони й захисту виборчих прав громадян. Актуальні проблеми держави і права. 2014. Вип. 72. С. 79-84.
68. Задорожня Г. В. Доктрина про правовий статус глави держави в період Нового часу: паралелі із сучасністю. Підприємництво, господарство і право. 2014. № 7 (223). С. 56 – 61.
69. Задорожня Г. В. Доктринальні дослідження правового статусу глави держави: історико-правовий екскурс. Адміністративне право і процес. 2014. № 3 (9). С. 172 – 181.
70. Задорожня Г. В. Розвиток інституту глави держави в правових системах Ізраїлю та Іраку: порівняльний аналіз. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія. Юридичні науки. 2014. Вип. 6/2. Т. 1. С. 85–89.

71. Задорожня Г.В. Розвиток інституту глави держави в правовій системі Індії та України. Юридичний науковий електронний журнал. 2015. № 1. URL: http://lsej.org.ua/1_2015/4.pdf
72. Задорожня Г.В. Глава держави Ватикан: особливість конституційноправового статусу. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2015. № 4. С. 65 – 71.
73. Закоморна К.О. Конституційний принцип місцевої автономії як основа організації та діяльності місцевого публічного управління в Японії. Порівняльно-аналітичне право. 2015. № 3. С. 52-55.
74. Закоморна К. Конституційно-правові засади самоврядування (місцевої автономії) в КНР. Підприємство, господарство і право. 2017. № 2. С. 183-187.
75. Закурін М.К. Зарубіжний досвід розгляду господарських спорів. URL: <https://ks.arbitr.gov.ua/sud5024/8/8/741/>
76. Зінченко В. В. «Право народу» в конституційному законодавстві США та його міжнародне значення для ціннісної системи прав людини і демократії. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2013. № 1(7). URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2013/n1/13zvvlid.pdf> (дата звернення: 05.09.2019).
77. Зінченко В., Кисіль С. Роль моделі гарантії громадянських прав у державному управлінні США для формування нормативістики міжнародної системи прав людини. Право та управління. 2012. № 1. С. 259-269.
78. Зінченко В.В. Англо-американська модель права та конституціоналізму як інтегративна традиція і вагоме джерело нормативних цінностей сучасної міжнародної правової системи і демократії. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2013. № 3. С. 89–101.
79. Зінченко О. В. Принципи федеративного устрою ФРН та Російської Федерації: порівняльний аналіз. Вісник Академії правових наук України. Харків, 2011. № 4. С. 48–57.
80. Зозуля О. І. Основні види, напрямки діяльності та роль комітетів (комісій) парламенту у зарубіжних країнах. Форум права. 2018. № 5. С. 38-49. URL: https://forumprava.pp.ua/files/038-049-2018-5-FP--Zozulia_6.pdf
81. Іванцова З. А. Місцеве самоврядування у ФРН: теорія та конституційні норми. Принципи сучасного конституціоналізму

- та Основний закон України. IX Тодиківські читання : зб. тез наук. доп. і повідомл. міжнар. наук. конф. молодих учених, аспірантів і студентів (4-5 листоп. 2016 р.). Харків : Права людини, 2016. С. 201–202.
82. Кагадій М. І. Порівняння основ конституційного ладу Білорусії, Молдови, Росії, України. Журнал східноєвропейського права. 2017. № 37. С. 31-41.
83. Калашник Н. Професійне навчання державних службовців Китайської Народної Республіки як чинник ефективності державної служби. Державне управління та місцеве самоврядування. 2013. № 2 (17). С. 170-178.
84. Калиновський Б. В. Державне право зарубіжних країн (у схемах) навч. посіб. / Б. В. Калиновський та ін.; за заг. ред. О. Я. Лапки; Нац. акад. внутр. справ. Київ: КНТ, 2012. 526 с.
85. Каррі Д.П. Конституція Сполучених Штатів Америки: посібник. Київ: Веселка, 1993р. 126 с.
86. Керимов А. Д. Форма государственного устройства Российской Федерации. Гражданин и право. 2001. № 12. С. 16–17.
87. Кизима О. Японська система державного устрою: політичний та адміністративний аспекти. Ефективність державного управління. 2013. Вип. 35. С. 79-85.
88. Кириченко В.М. Порівняльне конституційне право: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2012. 256 с.
89. Климчук Н.І. Вплив форми павління на статус уряду в зарубіжних країнах. Молодий вчений. 2018. № 5 (57). С. 246-249.
90. Клімова Г.П. Інститут президентства у Франції та Україні: порівняльний аналіз. Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. 2010. № 5. С. 110-116.
91. Ключковський Ю. Б. Принципи виборчого права: доктринальне розуміння, стан та перспективи законодавчої реалізації в Україні: монографія. Київ: Ваіте, 2018. 908 с.
92. Ключник Р.М., Кривошеїн В.В. Політична криза в період П'ятої республіки у Франції: спроба кризового моделювання. «Гілея: науковий вісник». 2011. Вип. 44 (2). С. 726-733.
93. Коваленко М. Г. Моделі формування списків виборців. Право та інноваційне суспільство. 2015. № 1 (4). С. 76-81.

94. Коваль О.О. Конституційна реформа в КНР як правовий інструмент політичних змін. Україна-Китай. 2018. № 5. URL: <http://sinologist.com.ua/koval-o-o-konstytutsijna-reforma-v-knr-yak-pravovuj-instrument-politychnyh-zmin/>
95. Колюх В.В. Участь парламенту в формуванні уряду як спосіб реалізації установчої функції (міжнародна практика та українські реалії). Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. 2014. Вип. 2 (22). С. 117-123.
96. Конституции зарубежных государств: Великобритания, Франция, Германия, Италия, Соединенные Штаты Америки, Япония, Бразилия / под. ред. В.В. Маклакова. Москва: Волтерс Клувер, 2010. 625 с.
97. Конституции зарубежных государств: США, Великобритания, Франция, Германия, Италия, Япония, Канада / В. В. Маклаков (сост.). Москва: БЕК, 2006. 432 с.
98. Конституционное право государств Восточной Европы (на примере Польши, Словакии, Чехии, Беларуси, Молдовы, России, Украины, а также Азербайджана, Армении): учеб. пособие / В.П. Кириленко, Е.В. Мандрыка. Симферополь: АРИАЛ, 2010. 255 с.
99. Конституционное право государств Европы: учеб. пособие для студ. юрид. вузов и ф-тов / [Л.Л. Алексеева и др.]; отв. ред. Д.А. Ковачев; Институт законодательства и сравнительного правоведения при Правительстве Российской Федерации. Москва: Волтерс Клувер, 2005. 310 с.
100. Конституційне право зарубіжних країн: Навч. посібник / М.С. Горшеньова, К. О. Закоморна, В. О. Ріяка та ін.; За заг. ред. В. О. Ріяки. 2-е вид., допов. і перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 544 с.
101. Конституції нових держав Європи та Азії; упоряд. С. Головатий. Київ: Укр. правн. фундація. Вид-во Право, 1996. 544 с.
102. Копча В.В. Зміст і значення конституції у правозахисній функції сучасної держави. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2018. Вип. 53. Том 1. С. 51-55.
103. Косілова О.І., Солодовнікова Х.К. Основні права на свободи: новий підхід до дослідження на підставі порівняльного аналізу законодавства ФРН та України. Журнал східноєвропейського

- права. 2019. № 69. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2019/11/kosilova_solodovnikova_69.pdf
104. Кравчук В. Поняття конституційної правосуб'єктності. Історико-правовий часопис. 2013. № 2. С. 71–74.
 105. Криворучко А. В. Изменение правового статуса английской Ост-Индской компании и колонизация Индии в 1600–1758 годах. Форум права. 2011. № 1. С. 528–536.
 106. Кузнецов О. В. Англосаксонська модель глобального капіталізму : монографія. Київ: Освіта України, 2010. 492 с.
 107. Купрій В.М. Порядок внесення змін до конституції у зарубіжних країнах. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2017. № 6. С. 44-50.
 108. Курілов Ю. Ю. Децентралізація влади в Японії: досвід для України. Державне управління та місцеве самоврядування. 2018. Вип. 3(38). С. 14-24.
 109. Литвинов О. М. Консервативний напрямок у філософсько-правовій думці США періоду боротьби за незалежність, або Про досвід американських федералістів у справі розбудови демократичної правової держави. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2010. Вип. 3. С. 15–26.
 110. Литвинов О. М. Ліберальний напрямок у філософсько-правовій думці США періоду боротьби за незалежність, або знов про корисність досвіду інших країн для України. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2010. № 2. С. 5–19.
 111. Логвиненко М. І. Добір суддів на посаду: український та міжнародно-правовий досвід. The genesis of genius : науково-періодичне професійне видання. Женева (Швейцарія). Міжнародний науково-практичний конгрес економістів та правників, 2014. С. 201-206.
 112. Лопата М. Чинники формування мінімально-переможних урядів у країнах Центральної Європи. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія. 2013. Т. 21. вип. 23(3). С. 119–130.
 113. Лю І. Розвиток сучасної юриспруденції у Китаї. Філософія права і загальна теорія права. 2012. № 2. 259-267.
 114. Ляковець О.В. Парламент – орган народного представництва в зарубіжних країнах. Право і суспільство. 2015. № 4. С. 13-17.

115. Марцеляк О. Принцип таємного голосування: історія становлення та сучасна концепція реалізації. *Юридичний вісник*. 2015. № 3. С. 191-196.
116. Марчук Р.П. Поняття конституції та її види: політико-юридичний аспект. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. Серія: Політичні науки. 2015. № 4. С. 11–16.
117. Матат А.В. Функції основних прав людини (за матеріалами німецької правничої доктрини). *Журнал східноєвропейського права*. 2019. № 68. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/matat_68.pdf
118. Матвієнко А. С. Політико-правові засади територіальної організації держави: світовий досвід і Україна: монографія. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2015. 376 с.
119. Мацієвський Ю. Між авторитаризмом і демократією: політичний режим після «помаранчевої революції». *Політичний менеджмент*. 2006. № 5. С. 18-32.
120. Мироненко П. В. Форма правління: політичні трансформації на зламі століть : монографія. Київ: ВЦ «Академія», 2014. 220 с.
121. Мінкова О.Г. Експертиза проектів нормативно-правових актів у Франції. *Право і безпека*. 2015. № 1 (56). С. 29-34.
122. Музиченко Г. В. Концептуалізація державної політики країн пострадянського простору в умовах глобалізаційних змін: монографія. Одеса: Друкарський дім, 2012. 394 с.
123. Мяловицька Н. А. Особливості організації судової влади в Російській Федерації. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2013. № 2 (14). С. 26-35.
124. Мяловицька Н. Виборчі системи і досвід європейських держав. *Вісн. Центр. виборчої комісії*. 2008. № 1(11). С. 61-70.
125. Нагорняк М. Стабільність конституції та можливість її зміни. *Право України*. 2007. №12. С. 135-138.
126. Назаров І. В. Конституційні засади побудови судових систем країн Європейського Союзу. *Юридична Україна*. 2008. № 2. С.81-85.
127. Назаров І. В. Судова система Великої Британії та її реформування у зв'язку із членством у Європейському Союзі. *Проблеми законності: акад. зб. наук. пр.* Харків, 2011. Вип. 115. С. 179–187.

128. Нікітін В.В., Александрович О.О. Організація державного контролю в Китаї: традиції та сучасний досвід державного управління. Теорія та практика державного управління. 2015. № 1 (48). URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2015-1/doc/5/02.pdf>
129. Обрусна С.Ю. Зарубіжний досвід судового управління та можливості його використання при реформуванні судової системи України. Вісник Вищої ради юстиції. 2010. № 4. С. 52-73.
130. Олійник В.С. Верховний Суд США від головуванням Хьюза Ч.Е. (1930-1941). Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право 2017. №2 (2). С. 31-43.
131. Осипян Б. А. Причины разнообразия форм государственного правления и устройства. Современное право. 2009. № 1. С. 25–34.
132. Паславська Н. Організація діяльності Федерального Конституційного Суду Федеративної Республіки Німеччина. Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2014. Вип. 59. С. 108–113.
133. Пенська А.О., Шевчук Н.В. Проблеми скасування депутатської недоторканності: Україна та зарубіжний досвід. Журнал східноєвропейського права. 2019. № 68. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2019/10/penska_shevchuk_68.pdf
134. Петришина-Дюг Г. Фінансування політичних партій: проблеми правового регулювання у сучасних державах. Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. 2013. № 60. С. 91–97.
135. Политическая система современной Японии : [учебное пособие для студентов вузов] / под ред. Д.В. Стрельцова. Москва: Аспект Пресс, 2013. 384 с.
136. Поліщук М. Г. Система судів США та можливість використання окремих її положень у діяльності судів України. Наукові праці МАУП. 2014. Вип. 43. С. 110-113.
137. Порубенський О. М. Окремі питання організації комітетів у структурі парламенту: зарубіжний досвід та Україна. Часопис Київського університету права. 2007. № 1. С. 72–77.
138. Прокоп М. Теоретико-методологічні засади аналізу гібридних режимів: операціоналізація та концептуалізація поняття. Вісник Дніпропетровського університету. 2016. № 6. С. 71-77.

139. Процюк І.В. Класифікація форм державного правління. Проблеми законності. Харків: Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого, 2010. Вип. 107. С. 3-13.
140. Рожко В.В. Проблема суддівського розсуду в правових системах Японії та Китаю. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. 2015. № 1. С. 56-71.
141. Романов М. С. Режим безпеки Федеративної Республіки Німеччина. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». 2018. №1(17). URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18rmsfrn.pdf>
142. Романюк А. Типологія урядових кабінетів в країнах Західної Європи: порівняльний аналіз. Вісник Львівського університету. Серія: Філософські науки. 2007. Вип. 10. С. 235–244.
143. Савчин М. В. Конституціоналізм і природа конституції. Ужгород: Ліра, 2009. 372 с.
144. Сакір-Молочко Н.В., Самофалов Л.П. Класифікація виборчих систем світу. Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право. 2018. №1(3). С. 54-65.
145. Саміло Г.О. Особливості правової системи сучасного Китаю. «Colloquium-journal». 2018. № 3 (14). С. 52-53.
146. Саміло Г.О. Особливості правої системи сучасної Індії. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: юридичні науки. 2017. Вип. 5. Том 1. С. 46-49.
147. Сердюк Є.В. Зарубіжний досвід забезпечення виборчих прав. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. Вип. 6. Том 3. С. 24-28.
148. Сердюк Л.М. Конституційне регулювання імпічменту глави держави в Україні й окремих пострадянських країнах. Науковий вісник ДДУВС. 2017. № 4. С. 52-65.
149. Сergyogina С. Г. Форма правління: питання конституційно-правової теорії та практики: монографія. Харків, 2011. 768 с.
150. Сergyogina С.Г. Форма правління як інститут конституційного права. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. 2014. Вип. 4. Том 1. 96-102.
151. Система державного управління Республіки Франція: досвід для України / авт.-уклад. Л. А. Пустовойт; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка. Київ: НАДУ, 2010. 56 с.

152. Система державного управління Російської Федерації: досвід для України / уклад. Л. А. Пустовойт; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, С.В. Загороднюка. Київ: НАДУ, 2012. 52 с.
153. Система державного управління Сполучених Штатів Америки: досвід для України / уклад. Л. В. Примаченко; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, С.В. Загороднюка. Київ: НАДУ, 2011. 52 с.
154. Система державного управління Сполученого Королівства Великобританії і Північної Ірландії: досвід для України / уклад. П. І. Крайнік ; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. В. Загороднюка. Київ: НАДУ, 2011. 48 с.
155. Система державного управління Федеративної Республіки Німеччина: досвід для України / авт.-упоряд.: Ю. В. Ковбасюк, С.В. Загороднюк, П. І. Крайнік; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка. Київ: НАДУ, 2010. 76 с.
156. Слободяник Н. Зарубіжний досвід формування суддівського корпусу. Адміністративне право і процес. 2015. № 2(12). С. 300-310.
157. Современные избирательные системы. Вып. 1: Великобритания, Канада, Мексика, Польша / Д.В. Лафитский, Н.М. Касаткина, А. Г. Орлов, Н.Ю. Трещенкова. Москва: РЦОИТ: Норма, 2006. 496 с.
158. Сорока С. В. Механізми взаємодії уряду і парламенту в процесі державного управління: досвід країн Європейського Союзу та українська практика: монографія. Миколаїв: Видавництво ЧДУ імені Петра Могили, 2012. 421 с.
159. Стрельцова О.В. Конституціоналізація правової системи: поняття та сутнісні риси. Публічне право. 2016. № 1. С. 75–81.
160. Сухенко В. В. Особливості формування коаліційних урядів у постсоціалістичних країнах Центральної Європи: досвід для України. Pressing problems of public administration. 2016. № 1(49). URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2016-1/doc/6/04.pdf>
161. Сухенко В.В. Дуалізм виконавчої влади як особливість політико-адміністративної системи Франції. Державне будівництво. 2017. № 1. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2017-1/doc/4/02.pdf>

162. Сухонос В. В. Вплив форми державного устрою на статус глави держави: конституційно-правовий аспект. Правовий вісник Української академії банківської справи. 2011. № 2 (5). С. 31–38.
163. Тарасенко К.В. Характеристика конституційного закріплення правового статусу координаційних органів з питань національної безпеки при главах зарубіжних країн. Bulletin of the NAPA under the President of Ukraine (Series «Political Science»). 2016. № 1 (80). С. 87-92.
164. Толстенко В. Л. Форма державного устрою як складова поняття форми держави: до методології дослідження. Наукові праці МАУП. 2014. Вип. 2(41). С. 91–97.
165. Француз-Яковець Т.А. Парламент Великобританії в системі поділу влади. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2011. № 3. С. 69-75.
166. Француз-Яковець Т.А. Парламентські процедури двопалатних парламентів та джерела їх правового регулювання. Прикарпатський юридичний вісник. 2012. Вип. 2. С. 58-68.
167. Фрицький О. Дослідження конституційного права країн світу на підставі порівняльного аналізу і в аспекті його теоретичного розвитку. Право України. 2008. № 4. С. 164–165.
168. Фрідманський Р. М. Склад, порядок формування та припинення повноважень уряду ФРН. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2013. № 6-1. том 1. С. 123-127.
169. Фролов О. Державна підтримка і гарантування місцевого самоврядування: досвід Німеччина та Франції. Право України. 2011. № 2. С. 299-306.
170. Харчук Р. Правове регулювання нормативної діяльності голови виконавчої влади в США. Публічне право. 2013. № 1. С. 318-323.
171. Челак О.П. Вплив форми державного устрою на зміст регіональної політики сучасних держав. Молодий вчений. № 10 (37). С. 132-136.
172. Чернецька О. В., Шилінгов В. С. Право Англії як класична модель прецедентного права. Часопис Київського університету права. 2015. № 4. С. 348-352.
173. Чернецька О. Місцеві вибори як форма народовладдя: порівняльний аналіз українського та зарубіжного досвіду. Вісн. Центр. виборчої комісії. 2006. № 4(6). С. 71–74.

174. Чернопишук Я.В. Поняття «конституціоналізація» у сучасній конституціоналістиці. Актуальні проблеми держави і права. 2011. Вип. 61. С. 117–123.
175. Чечерський В. І. Конституційно-правовий статус органів прокуратури в Словаччині, Польщі, Чехії та Україні (порівняльно-правове дослідження): дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Ужгород, 2006. 206 с.
176. Чжан Шуйбао. Організаційно-правові основи підприємницької діяльності в Китайській Народній Республіці і в Україні (порівняльно-правовий аналіз): автореф. дис. канд. юрид. наук., Одеса. 2009. 20 с.
177. Чувпило О.О. Конституційний розвиток Індії у колоніальний період. Збірник наукових праць Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Серія «Історія та географія». 2011. Вип. 40. С. 82-86.
178. Шаповал В. Н. Британская конституция: политико-правовой анализ. Киев: Лыбидь, 1991. 135 с.
179. Шаповал В.Н. Сравнительное конституционное право. Киев: Издательский дом «Княгиня Ольга», 2007. 416 с.
180. Шатіло В.А. Президент у механізмі державної влади: деякі питання вітчизняної та зарубіжної теорії і практики. Вісник Академії адвокатури України. 2014. № 2 (30). С. 12-18.
181. Шевченко О. О., Слюсаренко Ю. А. Джерела конституційного права США. Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. 2012. № 3. С. 55–61.
182. Шевчук М. Відкритість національних парламентів: досвід країн Європейського Союзу. Ефективність державного управління. 2018. Вип. 2 (55). Ч. 1. С. 144-150.
183. Щербина Т.М. Сімейно-правовий статус жінки: порівняльний аналіз досвіду Індії та України. Форум права. 2015. № 4. С. 341-345. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/530/FP_Shcherbina.pdf?sequence=2&isAllowed=y
184. Яригін А. Створення та прийняття Конституції США в 1787–1789 роках: формування політикоправових принципів та ідеалів. Зовнішні справи. 2016. № 7. С. 28–31.
185. Яцишин М. Основи конституційного права Великої Британії: Відкрита лекція. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. Серія науково-методичних видань «Відкриті лекції». Вип. 2. 24 с.

Інформаційні Інтернет-ресурси

1. [http://www. Whitehouse.gov/administration](http://www.Whitehouse.gov/administration) – офіційний сайт Адміністрації Президента США.
2. http://www.senate.gov/civics/constitytion_imen/constitytion/htm – офіційний текст Конституції США.
3. <http://www.senate.gov/index.html> – сайт Сенату США.
4. <http://www.house.gov> – сайт Конгресу США.
5. <http://www.supremecourt.gov> – сайт Верховного Суду США.
6. http://www.rada.gov.ua/law/usa_const.htm – Конституція США.
7. <http://www.parliament.uk> – сайт парламенту Великої Британії.
8. <http://www.direct.gov.uk/en/index.htm> – сайт уряду Великої Британії.
9. <http://www.royal.gov.uk> – офіційний сайт британської монархії.
10. <http://www.eiysee.fr/president/accueil.i.html> – сайт Президента Франції.
11. <http://www.parlement.fr/index.html> – сайт парламенту Франції.
12. <http://www.Assemble-nationale.fr> – сайт Національних зборів Франції.
13. <http://www.senat.fr> – сайт Сенату Франції.
14. <http://www.gouvernement.fr> – сайт уряду Франції.
15. <http://www.lawers-ssu.narod.ru/subjects/france.html> – Конституція Франції.
16. <http://www.dundesregierung.de/Webs/Breg/DE/Номерpage/home.htm> – офіційний сайт уряду Німеччини.
17. <http://www.dundeskanslerin.de/Webs/Breg/DE/Номерpage/home.html> – офіційний сайт канцлера Німеччини.
18. <http://www.bundestag.de> – сайт парламенту Німеччини.
19. <http://www.lawer-ssu.narod.ru/subjects/constzs/germany.htm> – Конституція Німеччини.
20. <http://www.govermo.it> – офіційний сайт уряду та прем'єр-міністра Італії.
21. <http://www.italia-ru.it/node/4657> – Конституція Італії.
22. <http://www.english.gov.en> – офіційний сайт уряду Китаю.
23. <http://www.law.ugle.ru/constitution.htm> – Конституція Китаю.
24. <http://www.kantei.go.jp/foreign/index-e.html> – офіційний сайт уряду та прем'єр-міністра Японії.

25. http://www.rada.gov.ua/LIBRARY/cataloglaw/japan_constitut.html– Конституція Японії.
26. <http://www.duma.gov.ru> – сайт Державної Думи Російської Федерації.
27. <http://www.council.gov.ru> – сайт Ради Федерації Російської Федерації.
28. <http://www.govement.ru> – сайт Уряду Російської Федерації.
29. <http://www.kremlin.ru> – сайт Президента Російської Федерації.
30. <http://www.supcourt.ru> – сайт Верховного Суду Російської Федерації.
31. <http://www.constitution.ru> – Конституція Російської Федерації.
32. <http://www.un.org/ru/rights> – офіційний сайт ООН з прав людини.
33. <http://www.biblioteka/un.org/ru/konst> – бібліотека конституцій зарубіжних країн.
34. <http://www.globalwintess.org> – сайт Міжнародної неурядової організації Global Witness (спеціалізується на захисті прав людини).
35. <http://www.memo.ru/prawo> – Основні акти міжнародного права присвячені захисту прав людини.